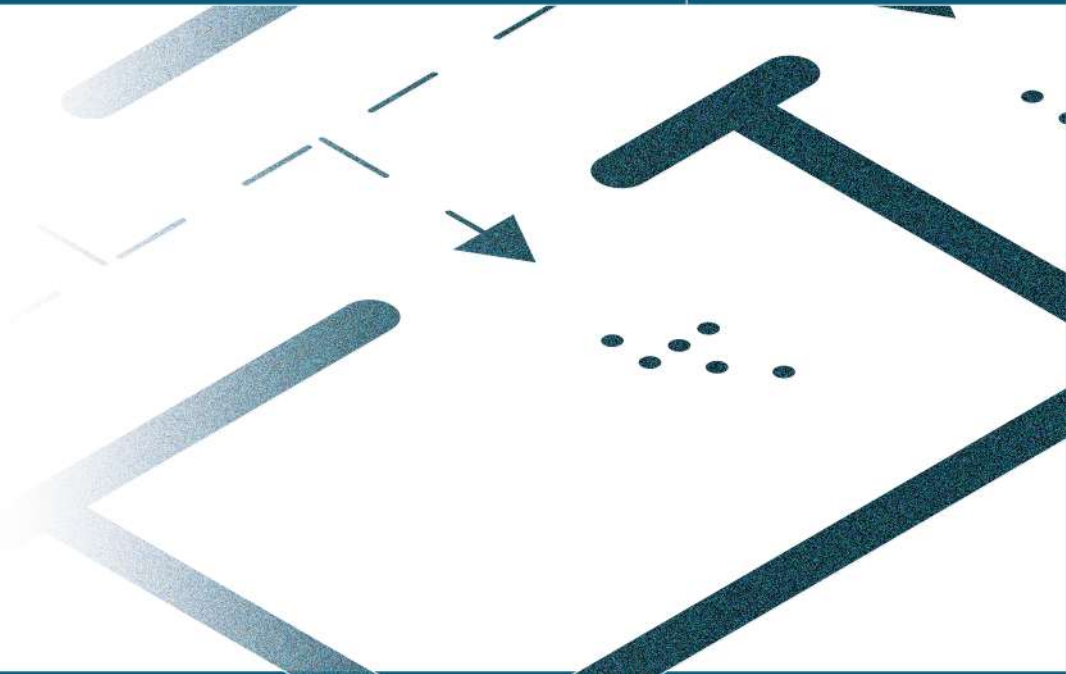
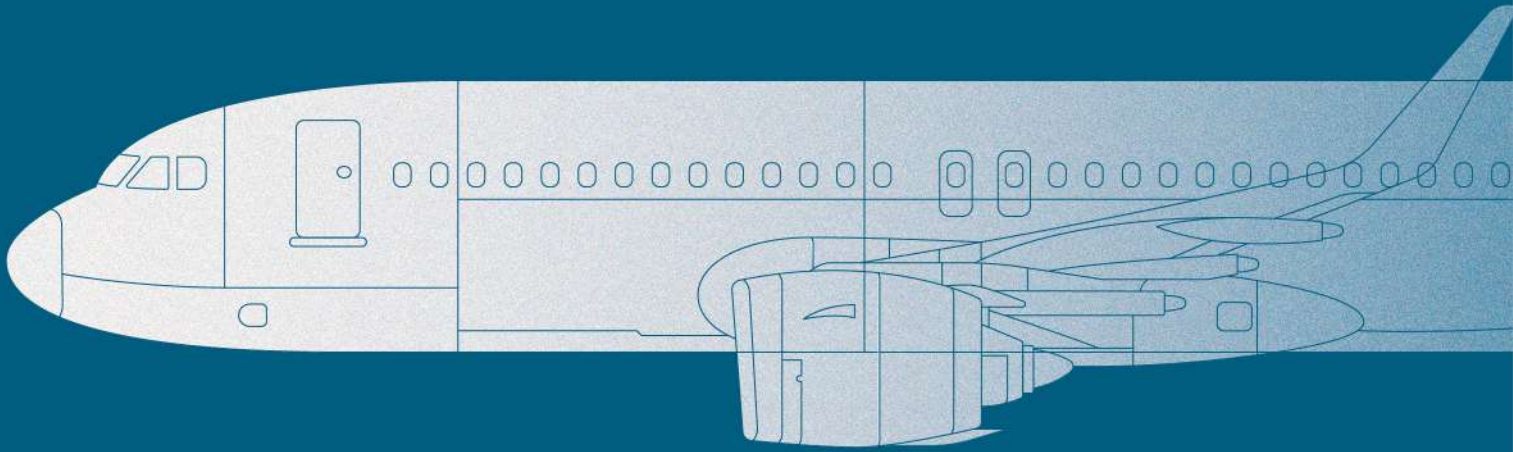

ДОСТУПНІСТЬ АЕРОПОРТІВ

«Доступність аеропортів» – практичний посібник, що містить універсальні рекомендації з формування доступного та комфортного середовища для всіх користувачів летовищ.

Основою для посібника стали рекомендації*, сформовані у межах проекту «Бориспіль без бар'єрів» експертами громадської організації «Pro.UD Універсальний дизайн» та громадського об'єднання «Happy Today» за підтримки ГО «Безбар'єрність». Проект втілюється на виконання ініціативи першої леді Олени Зеленської «Без бар'єрів», спрямованої на створення рівних можливостей для всіх українців.

У фокусі посібника – облаштування у аеропортах зручної навігації та кімнат, доступних для дорослих із дітьми, людей з інвалідністю, людей з нейровідмінностями. Практичні поради проілюстровано схемами.

Цей практичний poradnik має на меті допомогти управлінцям, архітекторам, проєктувальникам, девелоперам, активістам та усім, хто плекає безбар'єрність, зробити користування аеропортами доступним для усіх пасажирів та відвідувачів, включаючи представників маломобільних груп населення.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ
громадська організація

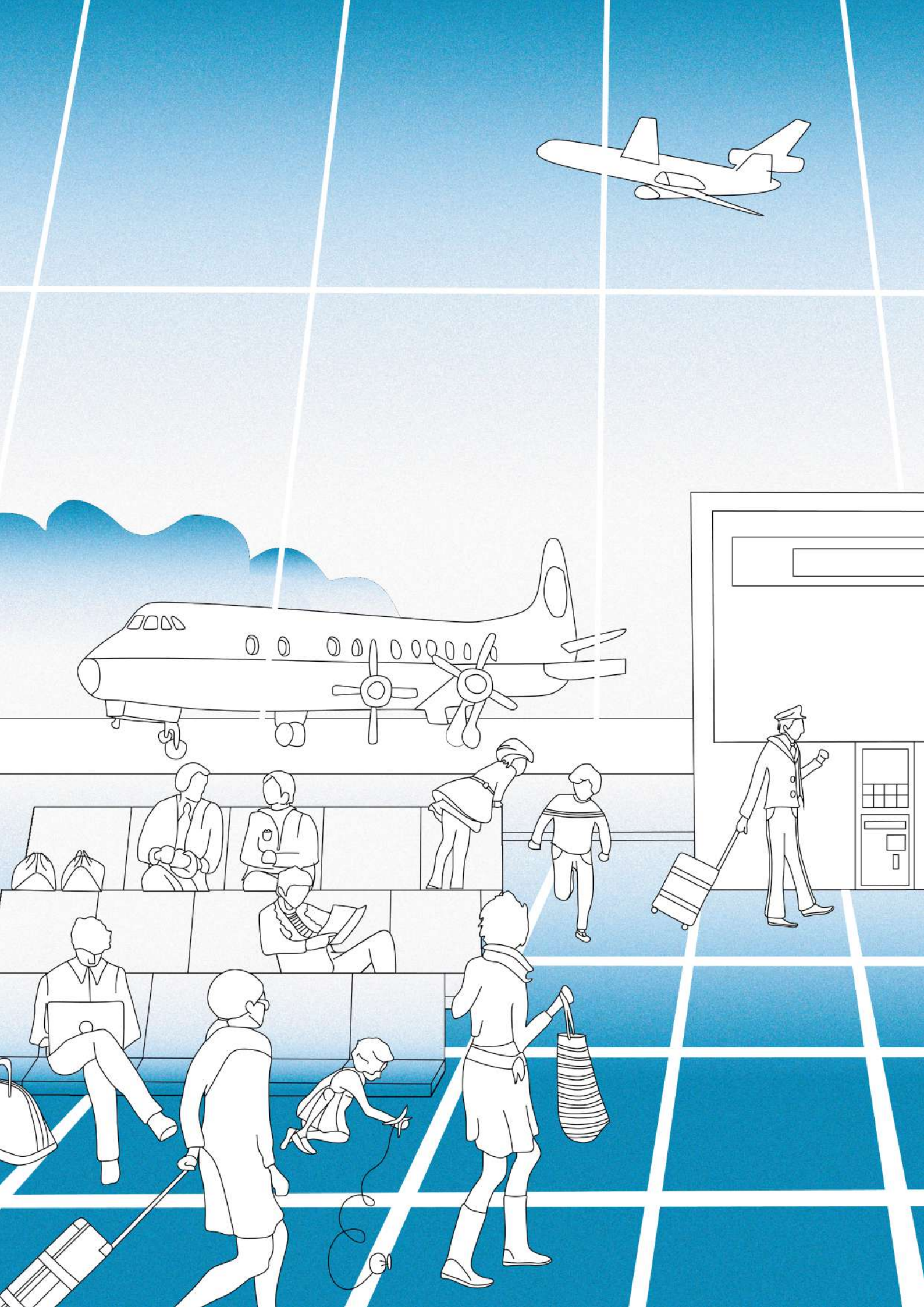
---

*Рекомендації, використанні для створення посібнику «Доступність аеропортів», надані та належать Державному підприємству «Міжнародний аеропорт «Бориспіль».

Зміст

Вступ	4	Частина 3.	
Частина 1. Дорослі з дітьми	10	Люди з нейровідмінностями	50
Рекомендації щодо облаштування кімнат для дорослих з дітьми	11	Рекомендації щодо облаштування оздоблення сенсорних (ресурсних) кімнат	51
Обладнання, меблі та аксесуари, які можуть бути у кімнаті для дорослих з дітьми	15	Функціональні зони та їх наповнення стимуляторами та сенсорними засобами	53
Рекомендації щодо функціональних зон та їх наповнення	20	Розробка соціальних історій	63
Частина 2. Люди з інвалідністю	30	Рекомендації із реагування у потенційно кризових ситуаціях	66
Рекомендації щодо облаштування доступного простору для пасажирів з інвалідністю	31	Рекомендації щодо карток для альтернативної комунікації	70
Лаунж (або сервісна кімната або кімната самообслуговування) для пасажирів з інвалідністю	33	Частина 4. Навігація	74
Кімната тиші для пасажирів з інвалідністю	33	Рекомендації щодо облаштування доступної навігації	75
Обладнання, меблі та аксесуари, які можуть бути у лаунж кімнаті та кімнаті тиші	36	Загальні рекомендації по кольорових рішеннях	82
Рекомендації щодо функціональних зон та їх наповнення	41	Додатковий фактор розміщення реклами	86
		Додатковий фактор технологій підсвітки	87

Навіщо робити аеропорти зручними

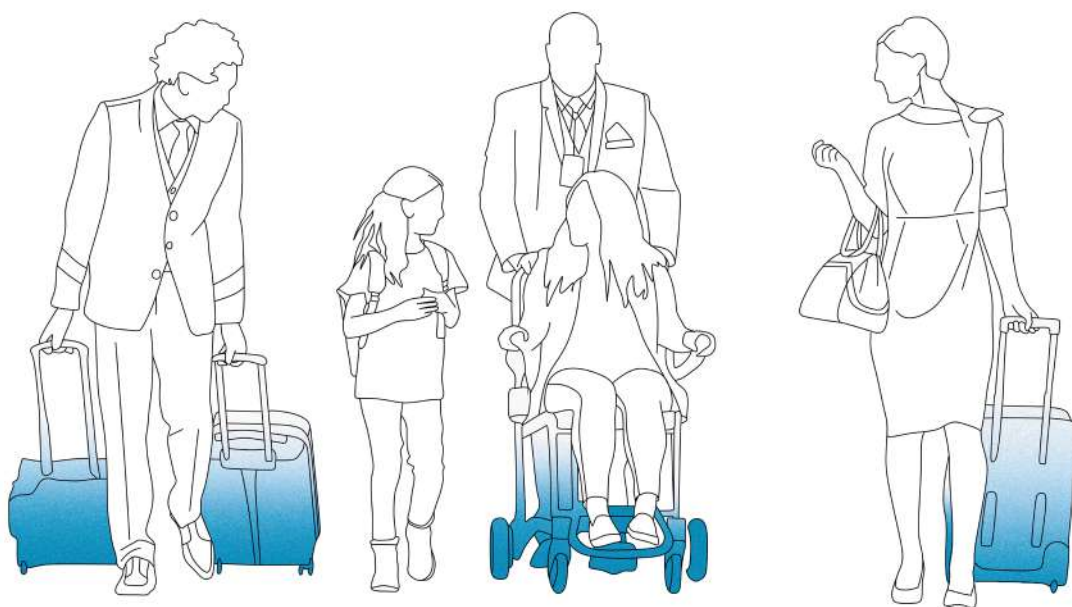
Аеропорти потрібні людям для здійснення повітряних подорожей. Вони є першою ланкою у процесі швидкого переміщення на далекі відстані, куди важче і довше добиратися іншими видами транспорту.

В аеропортах пасажери реєструються на рейс, проходять контроль безпеки, оформлюють свій багаж, отримують необхідну інформацію та відповіді на свої запитання від співробітників летовища. Після цього пасажери розміщуються у залах очікування, де перед вильотом можуть відпочити, перекусити в кафе чи ресторані або купити щось у магазині. Після прильоту пасажери також можуть скористатися послугами аеропорту, зокрема отримати свій багаж, пройти прикордонний контроль та виїхати з аеропорту на таксі або іншому виді транспорту.

Чому доступність аеропорту важлива для маломобільних груп населення і хто це такі? Маломобільні групи населення – це люди з інвалідністю, літні люди або батьки з маленькими дітьми, які можуть мати складнощі з пересуванням та перевезенням багажу.

Як зробити аеропорт доступним для всіх? Аеропорти повинні мати адаптовану інфраструктуру: зручний доступ до терміналу, підйомні платформи, що допомагають забезпечити доступ до літака, спеціальні санітарні кабінки, зручні для людей з інвалідністю, а також навчений персонал, який за необхідності може надати допомогу.

Отже, доступність аеропорту потрібна для того, щоб забезпечити рівні можливості для всіх пасажирів та дати їм змогу легко та безпечно подорожувати літаками.

Але хто є маломобільним у аеропортах?

Абсолютно всі:

- люди з багажем;
- іноземці;
- дорослі з дітьми;
- літні люди;
- нейровідмінні люди;
- люди з постійними порушеннями (люди з інвалідністю);
- люди з тимчасовою маломобільністю (переломами чи іншими тимчасовими травмами);
- вагітні;
- люди з домашніми улюбленцями;
- неуважні, заспані, люди у стані стресу чи розгубленості.

Будь-яка людина може розгубитись у великому аеропорті, особливо якщо вона там вперше.

Роблячи аеропорти доступними для окремих груп населення – ми створюємо умови, що будуть зручними для всіх.

Аеропорт – це місце, де люди можуть зазнати стресу з різних причин.

Деякі з них:

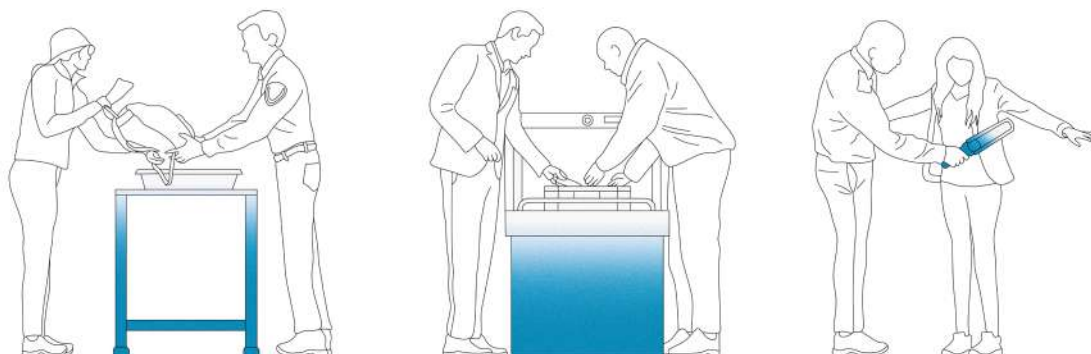
Терміновість. Люди, які подорожують літаком, зазвичай мають мало часу, що продиктовано важливою подією або зустріччю. Це може стривожити пасажирів, особливо якщо стаються затримки або скасування рейсів.

Транспортування багажу. Може відбуватися з труднощами для деяких пасажирів, особливо якщо вони перевозять важкі речі чи обладнання, як-от спорядження для відпочинку, музичні інструменти тощо. Безумовно, стрес може викликати затримка з отриманням багажу або його втрата.

Безпека. Процедури безпеки, такі як огляд металодетектором та інші перевірки, можуть викликати тривогу в деяких пасажирів.

Кількість людей. Аеропорти часто переповнені людьми, особливо в години пік, що може бути надзвичайно важким та стресовим досвідом для деяких пасажирів, особливо людей з аутизмом.

Мовний бар'єр. Люди, які подорожують в іншу країну, можуть зазнати стресу через мовний бар'єр та відчуття незручності під час спілкування з носіями іншої мови. Також вони можуть бути дезорієнтованими в новому просторі та витрати певні зусилля на те, щоб зрозуміти, куди йти.

Чимало аеропортів намагаються зменшити стрес від цих факторів, розробляючи послуги та програми, спрямовані на те, щоб зробити подорож приємнішою та комфортнішою для пасажирів.

Отже, важливо працювати над доступністю аеропортів у декількох напрямках:

ПОТРЕБА

Фізична доступність

Доступність простору визначається такими умовами: в аеропорті відсутні поріжки та люки, наявна тактильна навігація, є доступ до кімнат для дорослих з дітьми, людей з інвалідністю. Санвузли адаптовані під потреби дітей, людей з інвалідністю, є доступ до душі.

ПОТРЕБА

Розумні пристосування

Аеропорти можуть мати підйомники та ескалатори для забезпечення доступу до різних рівнів терміналу маломобільним групам населення.

ПОТРЕБА

Інформація

Аеропорти можуть мати спеціальні інформаційні рецепції, де працівники допоможуть пасажиром з інвалідністю отримати необхідну інформацію про їхню подорож. Для іноземців та тих, хто вперше намагається зорієнтуватися, важливо використовувати піктограми для позначення зон і напрямків до них.

	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Послуги</p> <p>Аеропорти можуть надавати послуги супроводу пасажиром з інвалідністю, які потребують допомоги, пересуваючись терміналом або проходячи процедури безпеки.</p>
	<p>ПРИКЛАД</p> <p>Дитячі елементи в коридорах аеропорту</p>
	<p>ПРИКЛАД</p> <p>Відокремлена лінія для проходження паспортного контролю для маломобільних груп населення таких як люди з інвалідністю, дорослі з дітьми.</p> <p>Для дітей є окремі приставні сходи до стійки працівника аеропорту.</p>

У цьому посібнику ми розглянемо універсальні рекомендації, які можуть бути реалізовані в різних українських аеропортах і забезпечити певні зручності для всіх пасажирів.

Основні теми, які будуть тут частково розкриті:

- доступність кімнат для дорослих із дітьми
- доступність кімнат для людей з інвалідністю
- доступність для людей з аутизмом
- навігація

Частина 1.

Дорослі з дітьми

Рекомендації щодо облаштування кімнат для дорослих з дітьми

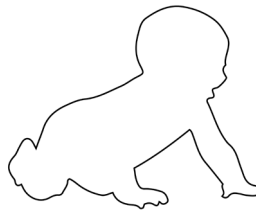
Дорослим, які подорожують з дітьми, іноді доводиться доволі довго перебувати в аеропорту, очікуючи пересадки. Важливо називати місця, де їм та їхнім малюкам буде зручно, «кімнатою догляду за дитиною», а не «кімнатою матері та дитини», адже супроводжувати дитя може будь-хто із дорослих – батько, брат, дядько, друг сім'ї тощо. Щоб забезпечити комфортний відпочинок та задовільнити їхні потреби, аеропорти повинні мати спеціальні кімнати, які відповідають певним вимогам.

Визначити ці вимоги ми змогли, врахувавши такі цільові групи:

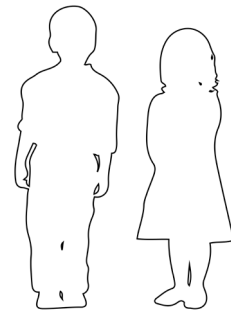
1 люди, які супроводжують дітей, включно із пасажирами серед маломобільних категорій населення

2 немовлята (до 1 року)

3 малюки (до 7 років)

Для забезпечення максимального комфорту всіх пасажирів, які подорожують із дітьми, важливо розуміти, що немовлята та малюки мають свої особливі потреби, які відрізняються від потреб старших дітей. Тому важливо виділити ці дві групи та забезпечити їх окремими зонами з різними меблями та обладнанням.

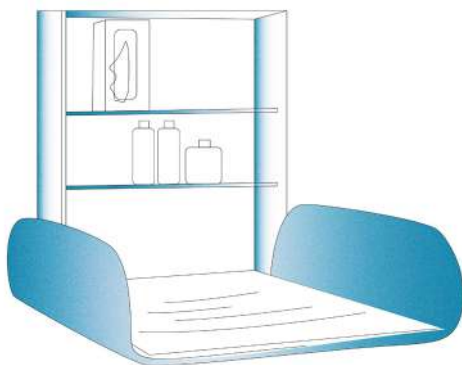
Наприклад, для зручного сповивання немовлят необхідний спеціальний стіл, який забезпечує зручний доступ до всіх необхідних предметів. Водночас для перевдягання старших дітей може вистачити зручного дивана або крісла.

Тому важливо забезпечити різноманітність меблів та обладнання в окремих зонах для немовлят та старших дітей, щоби створити максимальний комфорт та задовольнити їхні потреби.

грудне годування	можливість погодувати дитину принесеною з собою їжею	можливість для дорослих скористатися туалетом	мати простір для гри
сповивання та перевдягання дитини	Основні потреби охоплюють:		проведення гігієнічних процедур, як-от миття дитини
медичні маніпуляції, наприклад приймання медикаментів та ін'єкції			можливість пити, наявність питної води, серветок, та інших засобів для догляду за дитиною
сон і перепочинок дитини			можливість відпочинку, тихий простір, ізолюваний від звуків оголошення рейсів, щоб забезпечити дитині якісний сон

Пріоритетне обладнання або меблі, які мають бути в кімнаті для пасажирів з дітьми:

ПОТРЕБА

сповивання та перевдягання дитини

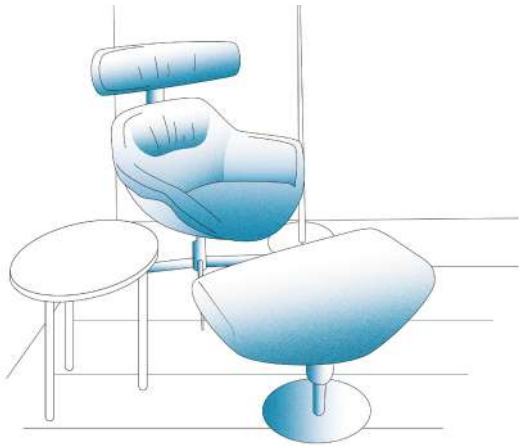
Сповивальні столики розміром не менше ніж **0,76 x 0,52 м** з одноразовими пелюшками, серветками, підгузками рекомендовано робити на висоті **0,8 м** з вільним простором **0,72 м** під поверхнею для зручності людей на кріслі колісному. Додатково рекомендовано робити столики на висоті **1,2 м**, які будуть доступні для людей з порушеннями опорно-рухового апарату. Матрац має бути покритий плівкою, яку легко можна витерти.

ПОТРЕБА

зона для старших дітей

Диванчик чи стілець з висотою сидіння **0,37–0,4 м** та **столік** для старших дітей заввишки **0,66 м**.

ПОТРЕБА

грудне годування

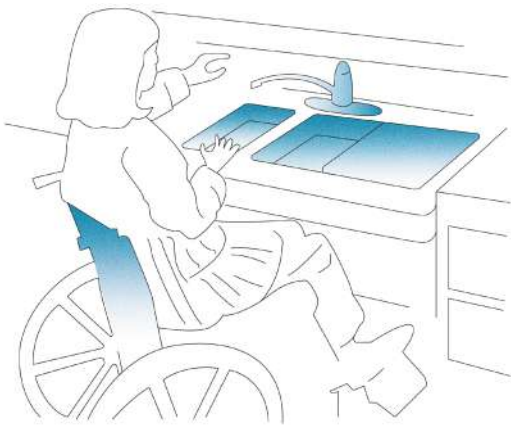
Крісло для грудного годування має бути широким, з підлокітниками, додатково – пуфик для ніг та приставний столик.

ПОТРЕБА

наявність питної води

Кулер з питною водою має бути натискного чи сенсорного типу, розташовуватися на висоті до **1,2 м** та мати простір навколо для вільного підходу радіусом **1,5 м**. Слід позначити крани з теплою та холодною водою за допомогою кольорів або піктограм.

ПОТРЕБА

проведення гігієнічних процедур

Умивальник з теплою водою має розташовуватися на рівні **0,8–0,83 м**. Під ним слід передбачити вільний простір висотою **0,72 м**, щоб ноги людини на кріслі колісному безперешкодно поміщалися. Збоку від умивальника варто забезпечити простір розміром **0,3 x 0,4 м** для особистих речей.

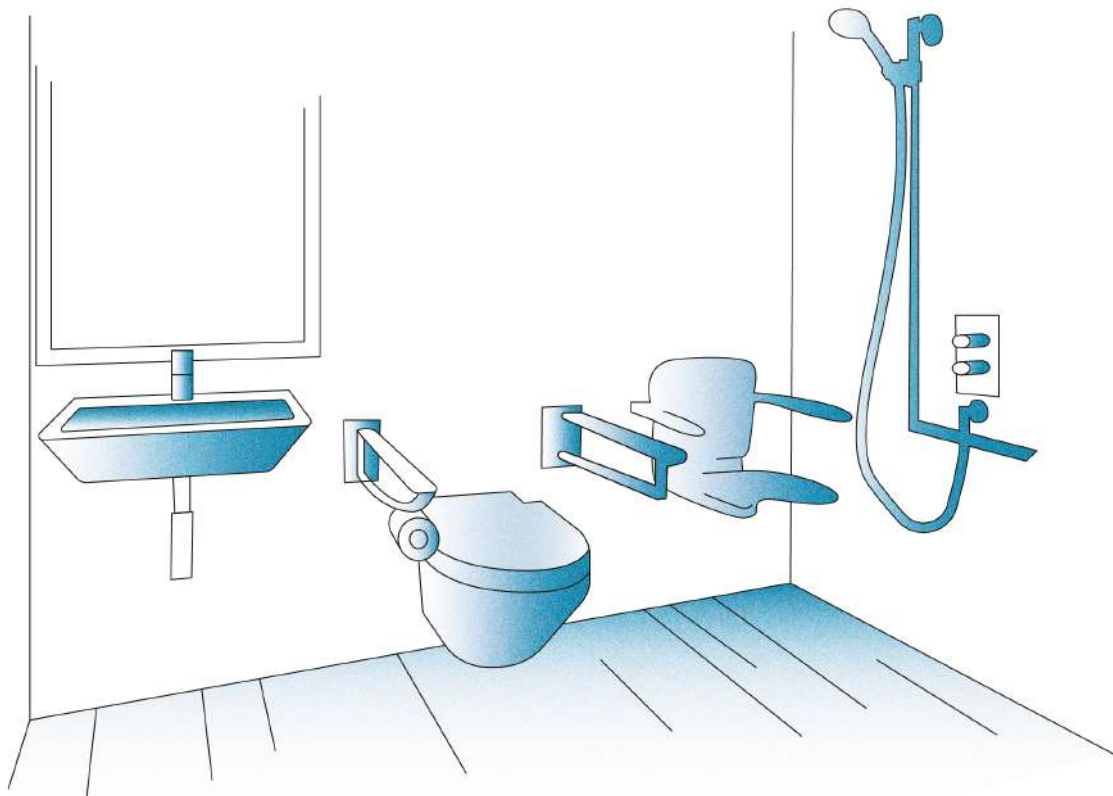
Обладнання, меблі та аксесуари, які можуть бути в кімнаті для дорослих з дітьми

ПОТРЕБА

можливість для дорослих та дітей скористатися туалетом

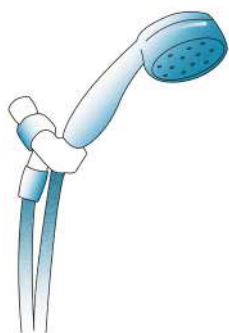
Туалет для доглядальника чи доглядальниці поруч із кімнатою

Потрібен для того, щоб дорослий не залишав дитину саму в кімнаті без нагляду. Кімната має бути адаптована під дитину.

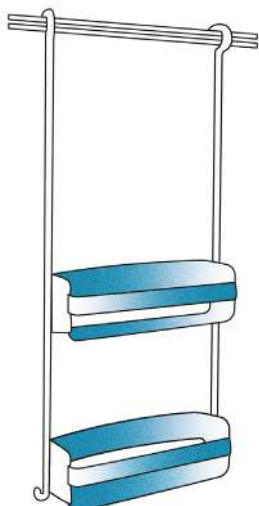

ПОТРЕБА

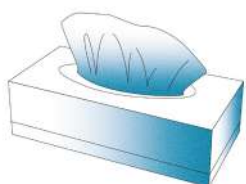
можливість для дорослих та дітей скористатися туалетом

Душ

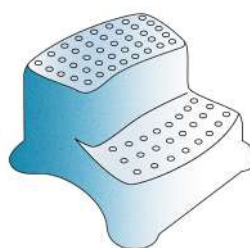
Має бути важільного типу, а сама лійка – в доступі **0,9–1,2 м**. Потрібен для медичних маніпуляцій чи гігієнічних процедур.

Простір для засобів гігієни під час перевдягання

Має бути в доступі на висоті **0,9–1,2 м**. Потрібен для того, щоб розкласти препарати чи індивідуальні засоби для медичних маніпуляцій або гігієнічних процедур.

Серветки

Потрібні для того, щоб витертись. Це також можуть бути паперові рушники.

Підставка для дітей

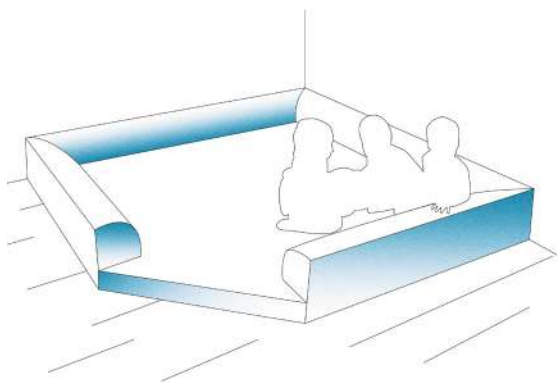
Потрібна для того, щоб надати дитині доступ до умивальника чи унітазу.

	<p>ПОТРЕБА</p> <p>погодувати дитину принесеною з собою їжею</p>	
	<p>Стіл для організації харчування з місцем для підігріву дитячої їжі або приготування спеціального харчування</p> <p>Стільниця поєднана з мийкою. Мінімальні параметри стільниці – 0,8 x 0,6 м. Кухонна мийка з мінімальними параметрами чаші 0,35 x 0,35 x 0,13 м вмонтована в стільницю. Змішувач рекомендовано розташовувати на боковій частині мийки.</p>	
	<p>Засіб для розігріву їжі в пляшечках або мікрохвильовка</p> <p>Потрібен для того, щоб підігріти дитячі пляшечки.</p>	 <p>Стільці для годування для наймолодших</p> <p>Потрібно для того, щоб годувати малюків.</p>
	<p>Стіл та дитячий стілець</p> <p>Потрібні для того, щоб годувати малюків. Диванчик чи стілець з висотою сидіння 0,37–0,4 м та столик для старших дітей заввишки 0,66 м.</p>	
	<p>Смітник</p> <p>Потрібен для того, щоб викидати сміття. Рекомендовано робити відкритий отвір збоку на висоті 1 м, щоби різні групи користувачів легко могли ним скористатися.</p>	

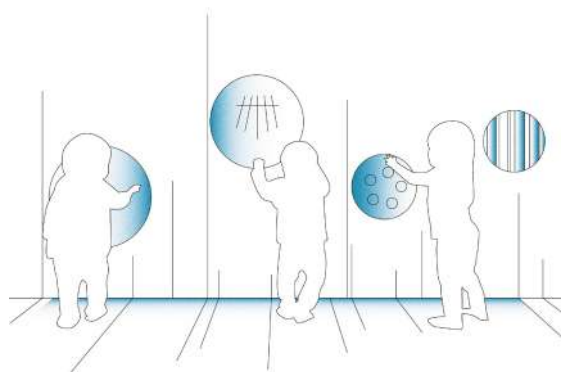
ПОТРЕБА

простір для гри

Килимок на підлозі

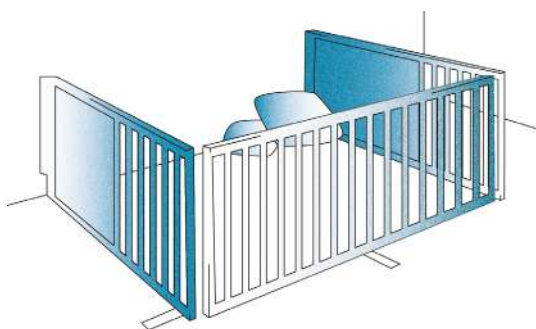
для ігор на ньому

Потрібен для того, щоб дітям було зручно грати і повзати на підлозі.

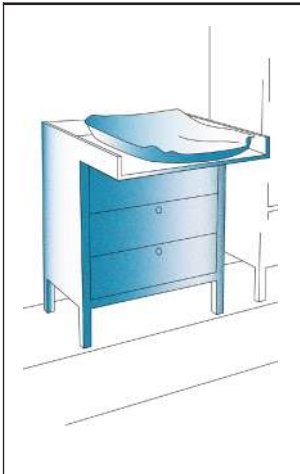

Інтерактивні іграшки (бізіборд для енергійних дітей, безпечні іграшкові зони, наприклад з дитячими меблями, музичними іграшками, столики для малювання тощо)

Потрібні для того, щоб всебічно розвивати малюків. Максимальна висота розміщення – **0,9 м.**

Манеж для наймолодших

Потрібен для того, щоб обмежити зону ігор для немовлят. Має бути заввишки від **1 м.** Огородження краще робити без горизонтальних перил, щоб діти не мали змоги перелізти через нього.

ПОТРЕБА

сповивання та перевдягання дитини

Комод для перевдягання

Поверхня для перевдягання має бути розмірами **0,76 x 0,52 м**. Матрац – покритий плівкою, яку легко можна витерти. Столик рекомендовано робити на висоті **0,8 м** з вільним простором під ним **0,72 м**.

ПОТРЕБА

відпочинок дорослих

Крісло

Висота сидіння має бути **45 см**, ширина та глибина – **50 x 40 см**, слід передбачити підлокітники та спинку.

ПОТРЕБА

сон і перепочинок дитини

Ліжечко

Ліжечко рекомендовано робити таким, щоб забезпечити зручний доступ людині на кріслі колісному. Тобто має бути вільний простір для ніг висотою **0,72 м**. Висота самого ліжечка – **0,8 м**.

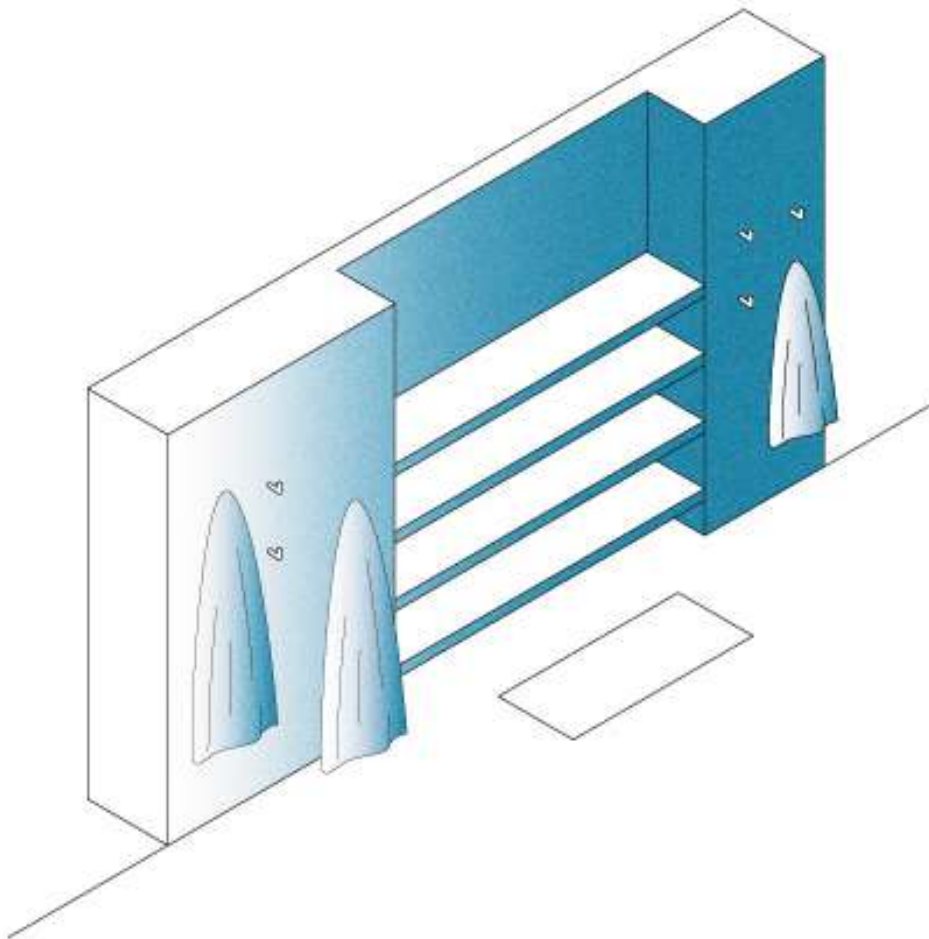
Рекомендації щодо функціональних зон та їх наповнення

Для зручності кімнати для дорослих із дітьми слід планувати з такими зонами:

1 Зона для верхнього одягу та багажу

Для зручності відвідувачів рекомендуємо розмістити зону для верхнього одягу та багажу одразу біля входу.

- вільний простір на підлозі розміром **0,5 x 1,2 м**;
- полички для зручного розміщення багажу;
- настінний вішак для верхнього одягу повинен мати гачки на двох рівнях – на висоті **1,8 м** та **1,0 м**. Відстань між гачками повинна бути щонайменше **0,05 м**, щоб забезпечити достатній простір для розміщення верхнього одягу.

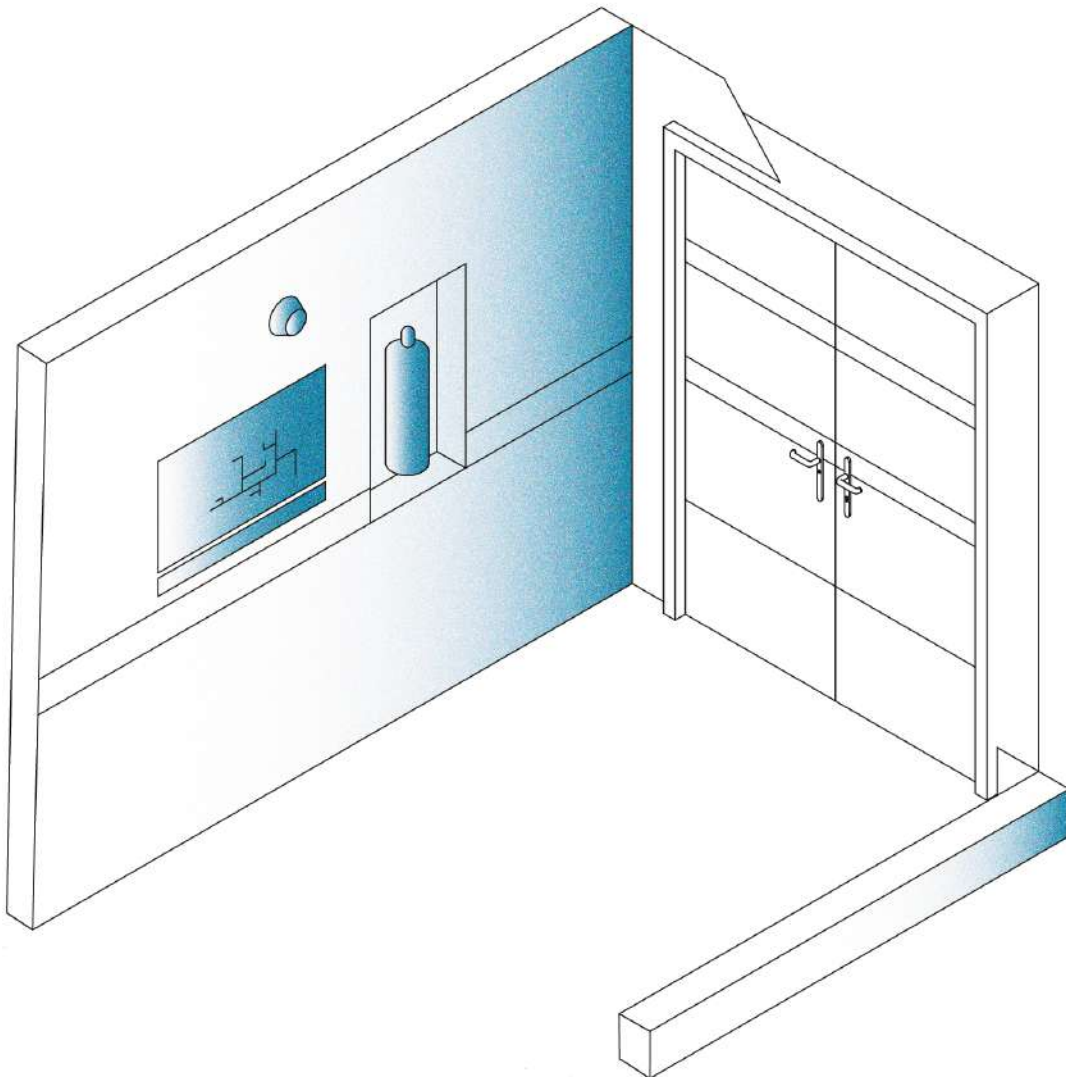

2 Зона пожежної безпеки

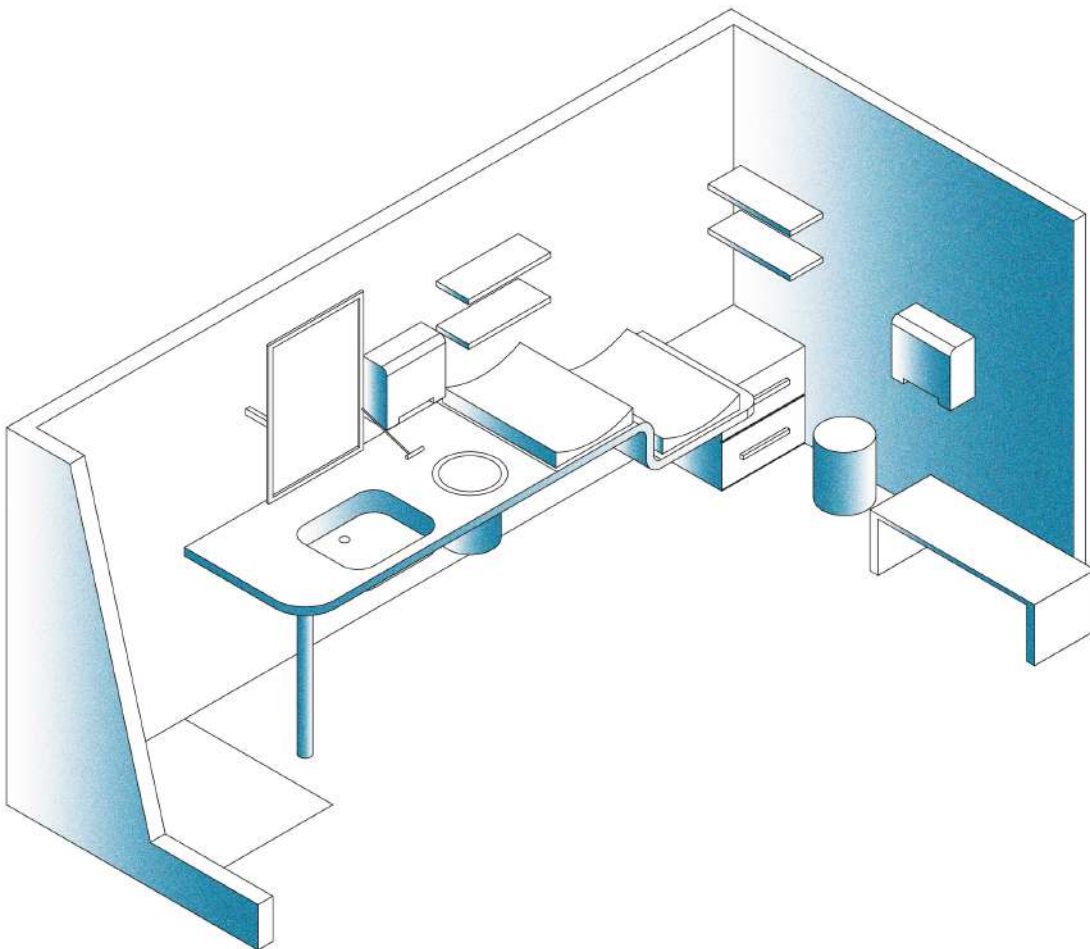
Щоб усі відвідувачі були попереджені про небезпеку та змогли врятуватися в разі пожежі, важливо врахувати:

- пожежна сигналізація повинна мати світлову та звукову індикацію;
- вогнегасник слід розміщувати на видимому та легко доступному місці на висоті **0,9–1,2 м**, а його місцезнаходження варто позначити піктограмою;
- план евакуації має бути виконаний у контрастному співвідношенні з розміром шрифтів відповідно до ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд». Цей план має бути розміщений на доступній висоті – до **1,5 м**. Також бажано, щоб план евакуації був із дублюванням інформації шрифтом Брайля.

3 Зона для сповивання та переодягання дітей

- сповивальний столик висотою не більше за **0,8 м**, глибиною не менше за **0,71 м**, бортами безпеки щонайменше **0,05 м** та вільним простором під поверхнею;
- м'який матрац для сповивального столика з покриттям, що легко миється;
- полички або столик для розміщення речей шириною не менше за **0,4 м** та глибиною не менше за **0,4 м**;
- рукомийник;
- диспенсер з рідким милом;
- диспенсер з дезінфектором;
- диспенсер для паперових серветок;
- кошик для сміття;
- вологі серветки та лава / кушетка / диван для перевдягання дітей віком старше 1 року.

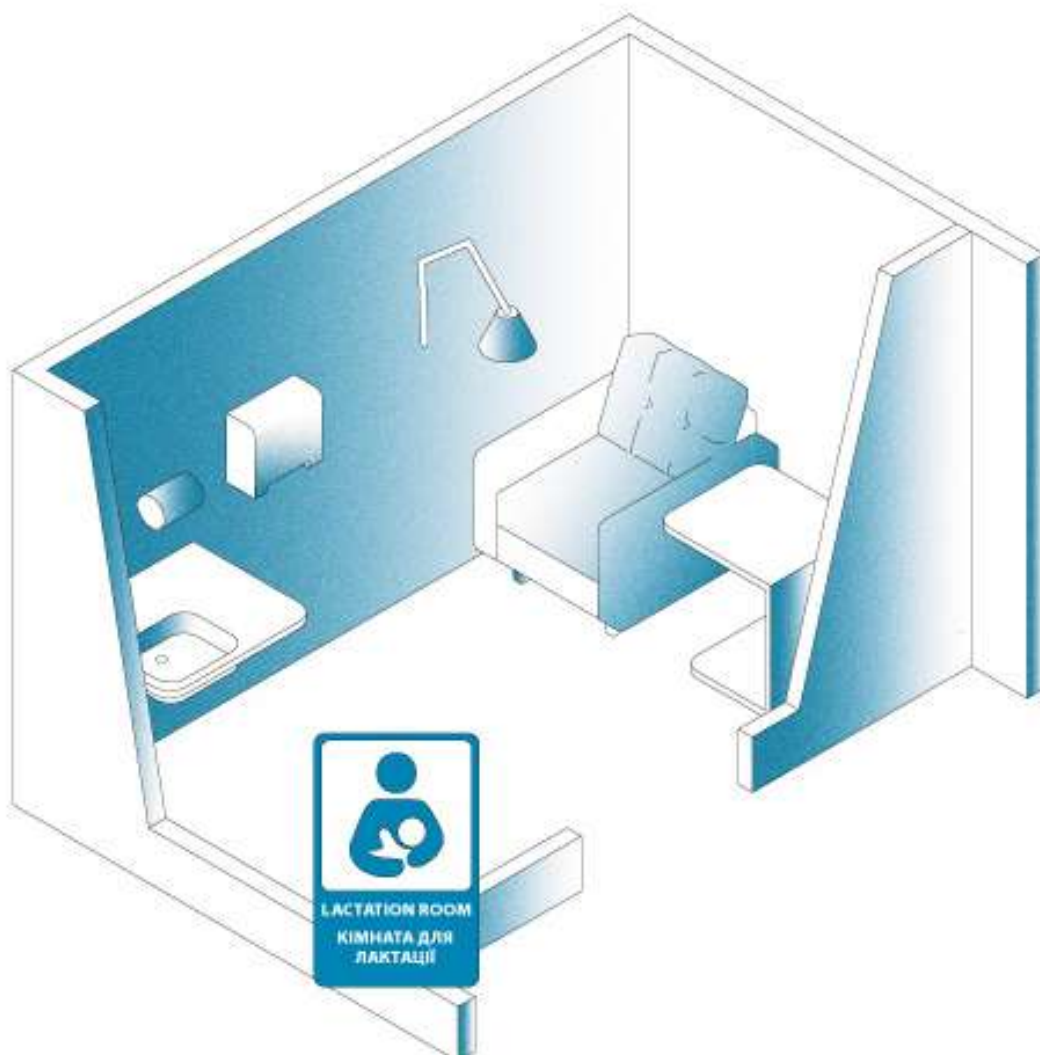

4 Зона для грудного годування

Має бути відокремлене місце, огорожене ширмою, чи окрема кімната, яка облаштована:

- кріслом з підлокітниками;
- приставним столиком, бажано на коліщатах;
- поворотною настінною чи настільною лампою для локального освітлення;
- рукомийником з холодною та гарячою водою;
- диспенсером з дезінфектором;
- диспенсером для паперових серветок/ рушників;
- вологими серветками;
- кошиком для сміття.

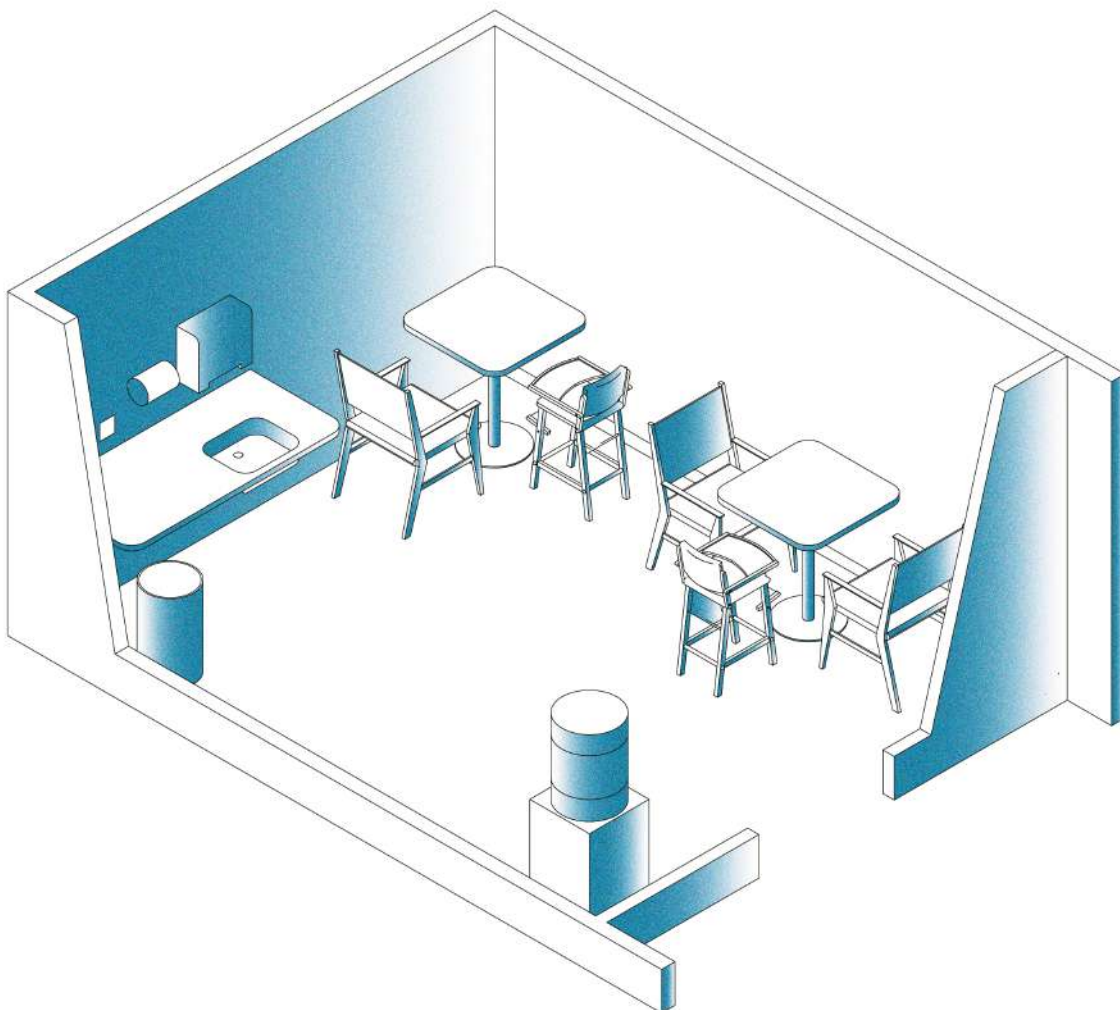
На вході варто розмістити інформаційну табличку двома мовами та з піктограмою, що позначає місце для годування грудьми.

5 Зона для дитячого годування

Для того, щоб нагодувати дітей, які вже не харчуються грудним молоком, рекомендуємо встановити:

- робочий стіл з мийкою загальною довжиною 1 м, з розетками, що розташовані над столом або вбудовані в робочу поверхню;
- дитячий стільчик для годування;
- дитячий стіл зі стільчиками;
- приставний столик;
- кулер з холодною та з гарячою водою;
- диспенсер з рідким милом;
- диспенсер з дезінфектором;
- диспенсер для паперових серветок/ рушників;
- кошик для сміття.

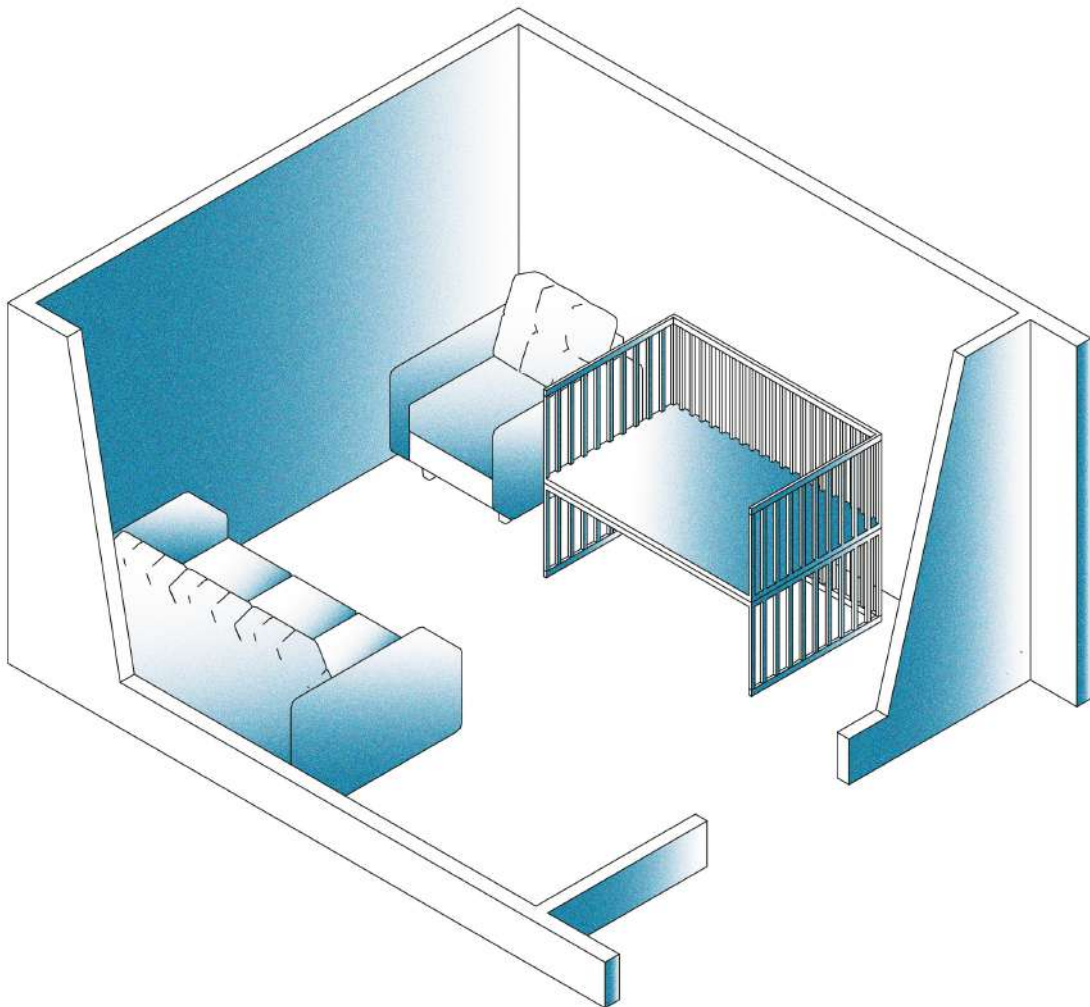

6 Зона для сну / відпочинку малюків

- дитячі ліжка з бортом, що опускається;
- стільці для людей, які супроводжують дітей.

Залежно від розміру та конфігурації приміщення:

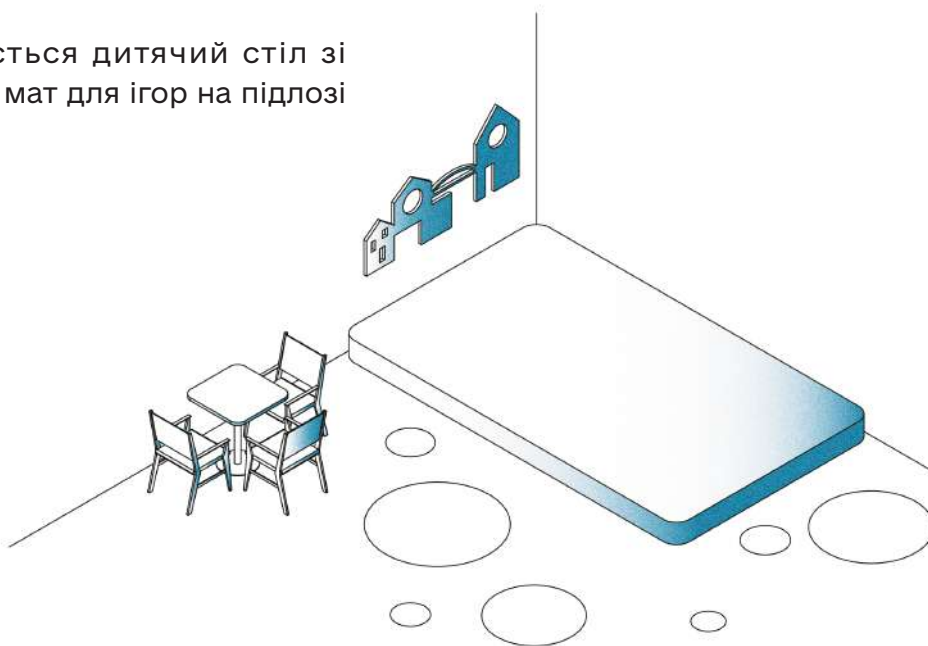
- крісла;
- крісла-мішки;
- диван.

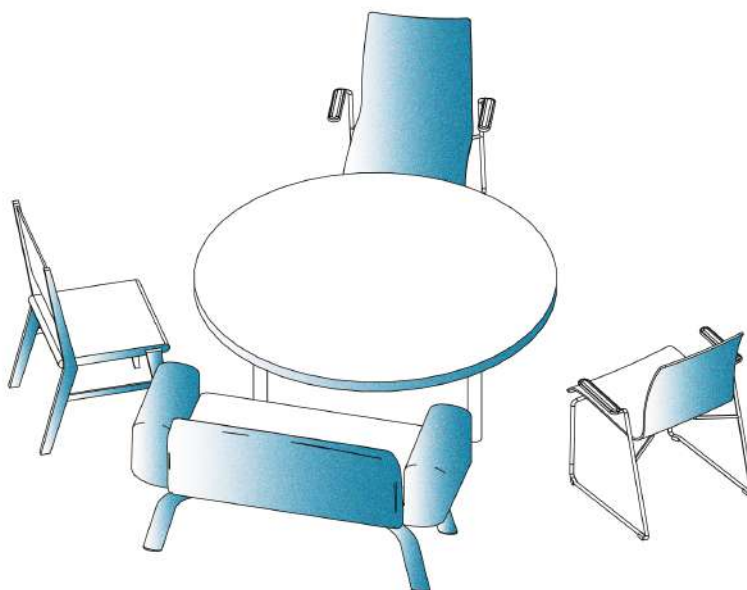
7 Ігрова зона

Рекомендується дитячий стіл зі стільчиками, мат для ігор на підлозі та бізіборд.

8 Зона для людей, що супроводжують дітей

- місця для сидіння залежно від розміру та конфігурації приміщення – стільці з бильцями та без, крісла, дивани, бажано з приставним столиком. Навколо нього – вільний простір радіусом **1,5 м** для людини на кріслі колісному;
- місця для підзарядки гаджетів – розетки та полицки у вільному доступі на рівні **0,9–1,2 м**.

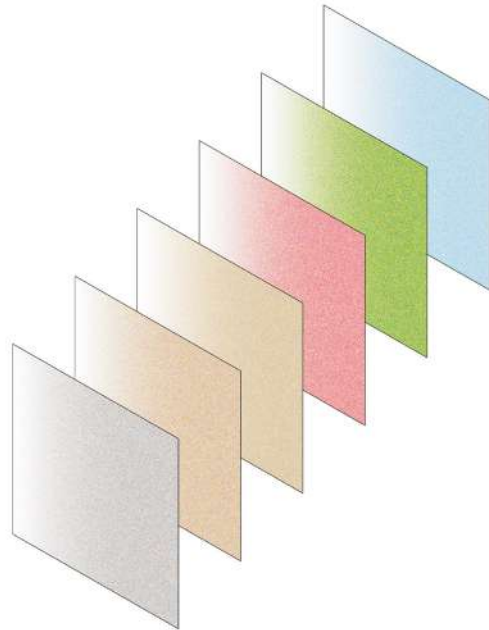

Кольорові рішення

Рекомендуємо використовувати нейтральні спокійні кольори без візерунків:

- світлі відтінки блакитного;
- салатного;
- рожевого;
- бежевого;
- молочного;
- сірого.

Дотримуйтеся контрастного співвідношення кольорів для стін та дверей / дверних ручок / розеток у **30 LVR**.

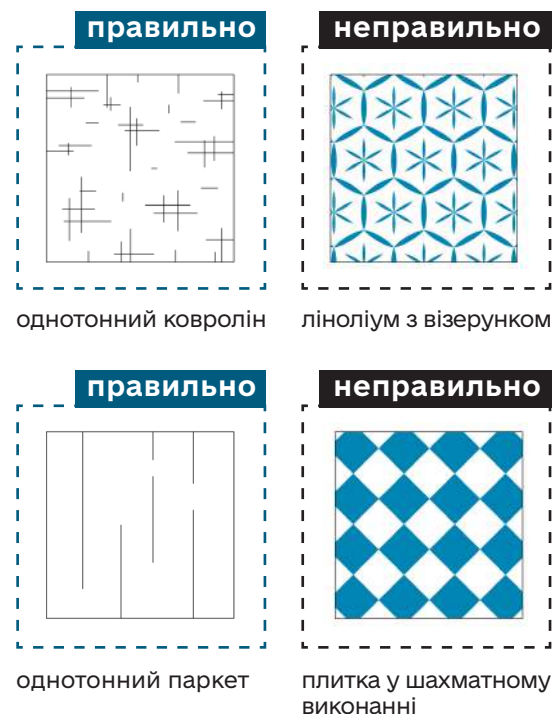

Оздоблювальні матеріали підлоги та стін

Рекомендуємо використовувати однотонні матеріали, що легко миються, але не ковзають. Наприклад, лінолеум або фарба, що миється.

Купуючи керамічну чи іншу плитку для санітарних вузлів, обирайте ту, яка не ковзає, матову, з рельєфною поверхнею.

Не використовуйте складних орнаментів, які можуть дезорієнтувати у просторі та відволікати відвідувачів.

Оздоблювальні матеріали та кольорові рішення скляних конструкцій, вітражів, великих вікон тощо

Важливо забезпечити контрастне маркування вікон на висоті **1,5** та **1 м** і рами дверей, якщо вони зливаються з вітражем чи стіною. Ширина контрастного маркування – **0,1–0,15 м**.

Варто повісити на вікна штори / ролети для регулювання освітлення.

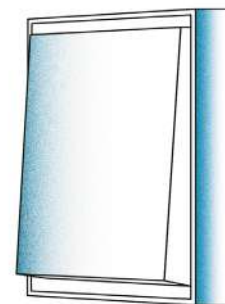

Оздоблення розетками та вимикачами

Розетки та вимикачі слід розташовувати на висоті не вище **1,2 м** та не нижче **0,5 м**.

Забарвлення розеток та вимикачів має бути контрастним до поверхні, на якій вони розташовані.

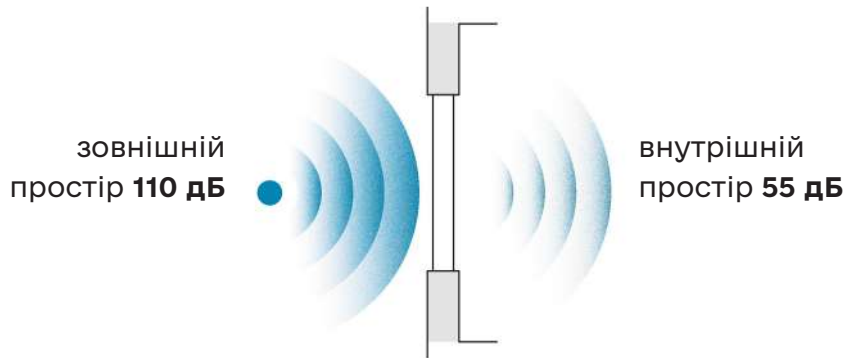
Розетки варто розміщувати біля кожної зони сидіння чи роботи, не менше ніж **3 штуки** на зону.

вимикач

Звукоізоляція

Варто забезпечити підвищену звукоізоляцію, яка не пропускає до кімнати звуку вище **55 дБ**.

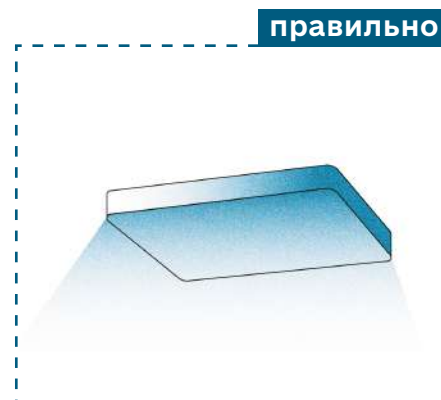
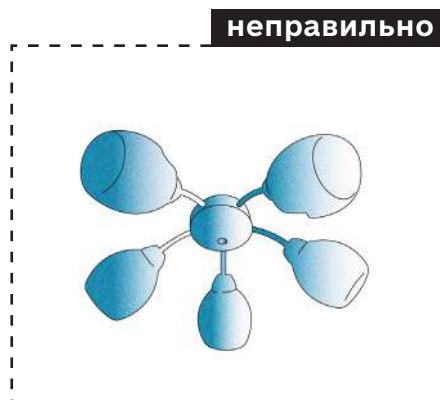
Рекомендації щодо функціонального освітлення приміщення

Загальне та локальне освітлення повинно бути одного кольору, не створювати відблисків та поширюватися рівномірно по кімнаті. Освітленість поверхонь має бути не меншою за **100 лк**, з температурою світла **3000–3800 К**. Найкраще встановити LED-освітлення з димером*, що дає змогу регулювати рівень освітлення в приміщенні залежно від настрою, завдань або потреб користувачів.

Панель керування необхідно розташовувати на висоті **0,9–1,2 м** та забезпечити вільний доступ пасажирів, які користуються різними допоміжними засобами для пересування, такими як крісло колісне, милиці, ходунки тощо.

Локальне освітлення необхідне у таких зонах:

- зона дитячого та грудного годування;
- ігрова зона;
- зона сповивання та перевдягання дітей;
- зона для людей, що супроводжують дітей.

Частина 2.

Люди з інвалідністю

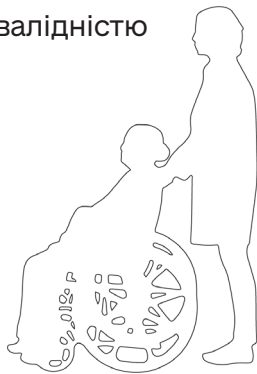

Рекомендації щодо облаштування доступного простору для пасажирів з інвалідністю

Щоб забезпечити комфортний відпочинок пасажиром з інвалідністю, аеропорти повинні мати спеціальні кімнати, які враховують їхні потреби. Безумовно, такі кімнати мають бути доступними для людей з різними типами інвалідності. Наприклад, для людей із порушенням опорно-рухового апарату, зоровими або слуховими порушеннями, а також для пасажирів з особливими медичними потребами.

Цільова група користувачів таких кімнат:

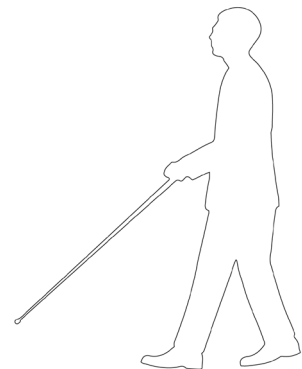
- 1** люди, які супроводжують осіб з інвалідністю

- 2** люди з тимчасовою маломобільністю

- 3** люди зі стійкими порушеннями

Такі спеціальні кімнати допомагають пасажиром з інвалідністю відпочити та забезпечують їм комфортніші умови перебування в аеропорту.

Окремі кімнати для людей з інвалідністю потрібні для проведення гігієнічних та медичних процедур, перевдягання, відпочинку, а також щоб мати можливість побути в тиші на самоті або поїсти.

Основні потреби:	відпочинок від шуму, зняття навантаження	заряджання гаджетів	зміна одягу
	гігієнічні процедури	споживання їжі та напоїв	прийняття ліків, медичні процедури

Враховуючи ці потреби, варто створити дві спеціальні кімнати з різними призначеннями. А саме: **лаунж-кімнату** (тобто сервісну кімнату або кімнату самообслуговування) та **кімнату тиші** для пасажирів з інвалідністю. Далі ми дамо рекомендації з організації простору (функціональні зони) цих кімнат, їх оснащення меблями та обладнанням.

Лаунж (тобто сервісна кімната або кімната самообслуговування) для пасажирів з інвалідністю

Пасажири з інвалідністю під час подорожей частіше мають потребу змінити одяг, виконати певні діагностичні або медичні процедури (виміряти рівень цукру в крові, зробити ін'єкцію інсуліну або поміряти артеріальний тиск), прийняти ліки, спеціальне харчування або просто перепочити після напруженого перельоту, полежати.

Функціональні зони та їх наповнення:

- Зона для верхнього одягу та багажу поруч із входом
- Зона пожежної безпеки
- Зона для прийняття ліків та спеціального харчування
- Зона перевдягання та маніпуляцій
- Зона відпочинку

Кімната тиші для пасажирів з інвалідністю

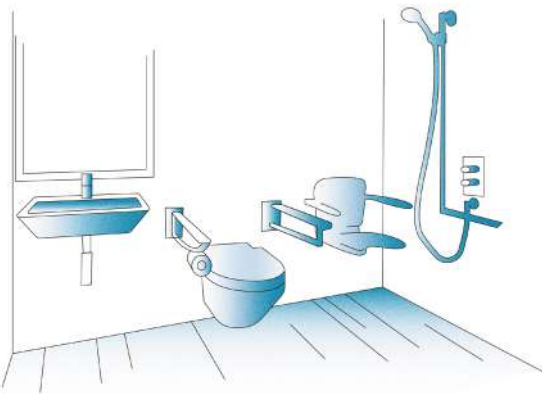
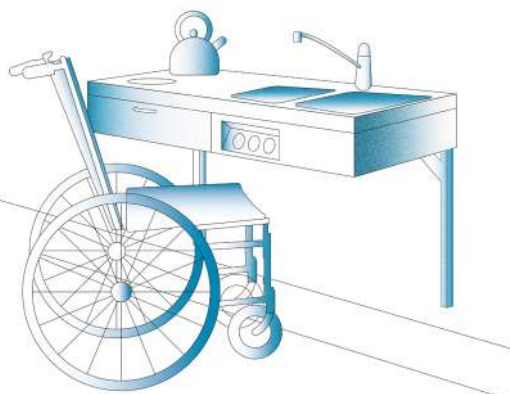
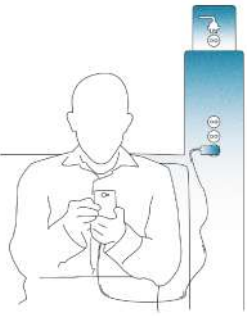
Кімната тиші потрібна для того, щоби дати можливість пасажирам із підвищеною сенсорною чутливістю розвантажитись і відпочити завдяки ізоляції від звукових, світлових та інформаційних подразників. У різних аеропортах світу такі кімнати набувають дедалі більшої популярності.

Ця потреба виникає через збільшення сенсорного навантаження на людей – шум, мерехтіння світлових пристроїв, велике скупчення людей, гучні оголошення. Пасажири із порушеннями слуху (ті, що користуються слуховими апаратами), вестибулярного апарату, психічними порушеннями, зі спектром аутизму та іншими типами нейровідмінностей, а також пасажири, які вже тривалий час перебувають у дорозі, найбільше страждають від сенсорного перевантаження.

Функціональні зони та їх наповнення:

- Зона для верхнього одягу та багажу поруч із входом
- Зона пожежної безпеки
- Зона відпочинку

	<p>Основні потреби охоплюють:</p>	
	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Відпочинок</p>	
	<p>Масажне крісло, що допомагає розслабити спину.</p> <p>Крісло з високим сидінням, що спрощує процес підйому.</p> <p>М'які меблі, крісло або диван, щоби розслабитись.</p>	
<p>Ергономічний стілець з підлокітниками для комфортного сидіння та стабільної підтримки спини.</p>	<p>Ортопедичний матрац, що допомагає випрямити спину під час лежання, зніме напруження з м'язів і спини та дасть тілу можливість розслабитися після тривалого сидіння.</p>	
	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Медичні процедури</p>	
	<p>Ліжко чи кушетка для зручного та безпечного проведення медичних процедур, наприклад ін'єкцій чи медичних перев'язок.</p> <p>Кушетка (ліжко) має бути завширшки щонайменше 90 см, щоби пасажери мали можливість самостійно одягнутися після медичних процедур.</p>	

	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Гігієнічні процедури</p>	
	<p>Доступне сантехнічне обладнання для проведення гігієнічних процедур.</p>	
	<p>Вологі серветки, рушники, мило та інші засоби для особистої гігієни.</p>	
	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Прийняття їжі</p>	
	<p>Мінікухня (тобто поверхня для приготування їжі), мікрохвильова піч для нагрівання їжі, електрочайник для приготування напоїв та мийка для миття рук та посуду.</p>	
	<p>Стіл та стілець для короткого перекусу.</p>	
	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Зарядження гаджетів</p> <p>Для зарядження слухового апарата, мобільного телефону, планшета тощо.</p>	

Обладнання, меблі та аксесуари, які можуть бути в лаунж кімнаті та кімнаті тиші

ПОТРЕБА

залишити верхній одяг та багаж

Вішак настінний

Щонайменше 2 гачки. Мінімальна відстань між гачками в горизонтальній лінії – 0,15 м. Вони мають контрастувати з поверхнею, на яку монтуються.

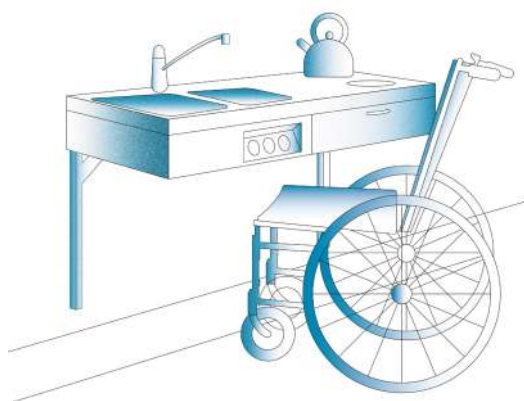
ПОТРЕБА

розігріти їжу, випити теплої води

Кулер для води (лаундж кімнта)

Має бути натискного чи сенсорного типу, розташовуватися на висоті до 1,2 м та мати простір навколо радіусом у 1,5 м. Крани повинні відрізнятися кольором або піктограмами.

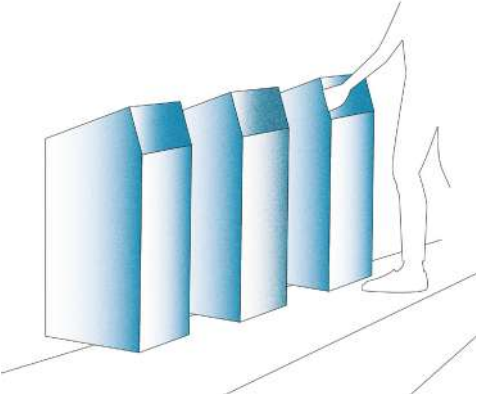

Кухонна стільниця (лаундж кімнта)

Стільниця з мінімальними параметрами 0,8 x 0,6 м поєднана з мийкою.

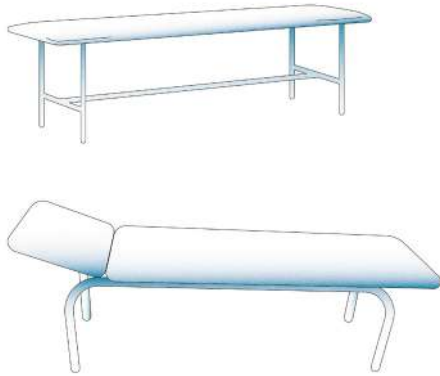
Кухонна мийка з мінімальними параметрами чаші 0,35 x 0,35 x 0,13 м вбудована в стільницю.

Змішувач варто розташовувати на боковій стороні мийки.

	<p>Диспенсер для рідкого мила сенсорний (лаундж кімнта)</p> <p>Варто кріпити на висоті 0,9–1,2 м від рівня підлоги. Має бути сенсорного типу з піктограмою та звуковим сповіщенням.</p>	
	<p>Диспенсер для дезінфекційного засобу сенсорний (лаундж кімнта)</p> <p>Рекомендовано кріпити на висоті 0,9–1,2 м від рівня підлоги. Має бути сенсорного типу управління з піктограмою та звуковим сповіщенням.</p>	
	<p>Диспенсер для паперових серветок/ рушників (лаундж кімнта)</p> <p>Рекомендовано кріпити на висоті 0,9–1,2 м від рівня підлоги. Має бути механічного типу управління з прозорою поверхнею для контролю заповнення диспенсеру.</p>	
	<p>Кошик для сміття (лаундж кімнта)</p> <p>Потрібно для викидання сміття. Рекомендовано робити відкритий отвір на висоті 1 м збоку, щоби різні групи пасажирів могли легко ним скористатися.</p>	

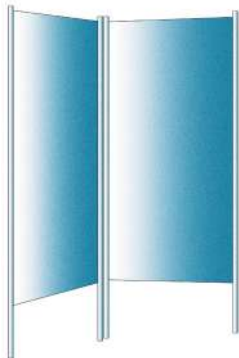
ПОТРЕБА

можливість виконати медичні процедури, переодягнутись

Кушетка (лаундж кімната)

Мінімальні параметри – **1,4 x 1,6 м**. Рекомендовано обирати кушетку з можливістю фіксації коліщат.

Може бути одна двосекційна кушетка або дві односекційні. Покриття повинне бути таким, щоб можна було легко дезінфікувати поверхню.

Ширма (лаундж кімната)

Мінімальні параметри ширми – **1,4 x 1,6 м**. Варто обирати ширму з коліщатками та можливістю їх фіксації.

Може бути одна двосекційна ширма або дві односекційні.

Поворотна настінна лампа
(лаундж кімната)

Локальне освітлення має бути доступним на висоті до **1,5 м** і не заважати в місцях, де проводяться певні маніпуляції. Сам світильник може бути рухомим, щоб мати змогу спрямувати світловий потік у потрібному напрямку. Бажано, щоб лампа мала екранування для розсіяного світла.

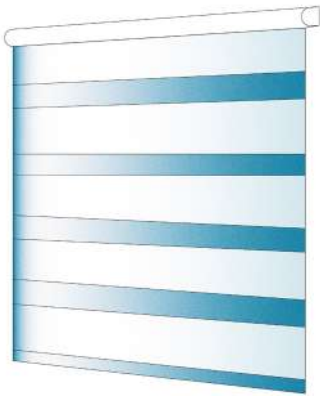
	<p>ПОТРЕБА</p> <p>Відпочинок</p>	
	<p>Приставний столик (лаундж кімната)</p> <p>Мінімальні параметри – 0,4 х 0,4 х 0,8 м. Варто обрати столик з регулюванням висоти та оснащений коліщатами з можливістю фіксації.</p>	
	<p>Диван (лаундж кімната)</p> <p>Мінімальна глибина сидіння – 0,9 м. Диван має бути середньої жорсткості з підлокітниками з обох боків. Краще обрати диван на 2–3 місця для сидіння. Матеріал покриття дивану варто добирати такий, який легко протирати.</p>	
	<p>Стілець / крісло з підлокітниками</p> <p>Мінімальна глибина сидіння – 0,9 м, висота сидіння – 0,45 м. Сидіння має бути середньої жорсткості, з підлокітниками з обох боків.</p>	
	<p>Стілець / крісло без підлокітників</p> <p>Мінімальна глибина сидіння – 0,9 м, висота сидіння – 0,45 м. Сидіння має бути середньої жорсткості.</p>	

ПОТРЕБА

**можливість регулювати
природне та штучне освітлення**

**Димер для регулювання яскравості
освітлення (кімната тиші)**

На пристрої слід передбачити тактильні та візуальні позначки, які підкажуть, як відрегулювати інтенсивність світла. Пристрій повинен бути контрастним до стіни та доступним на висоті **0,9–1,2 м**.

Штори чи ролети на вікно

Рекомендуємо використовувати ролети день-ніч, механічного чи автоматичного типу керування. Вони мають бути пастельних, неяскравих кольорів.

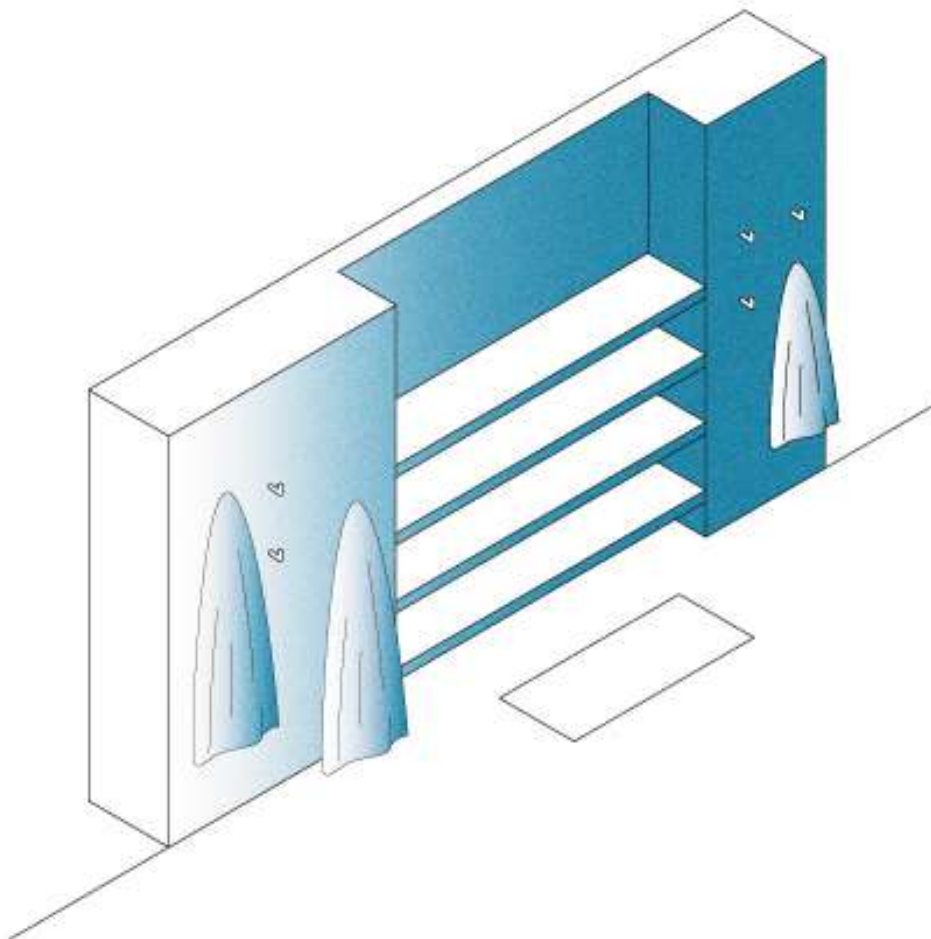
Рекомендації щодо функціональних зон та їх наповнення

Для зручності кімнати для дорослих із дітьми слід планувати з такими зонами:

1 Зона для верхнього одягу та багажу

Для зручності відвідувачів рекомендуємо розмістити зону для верхнього одягу та багажу одразу біля входу.

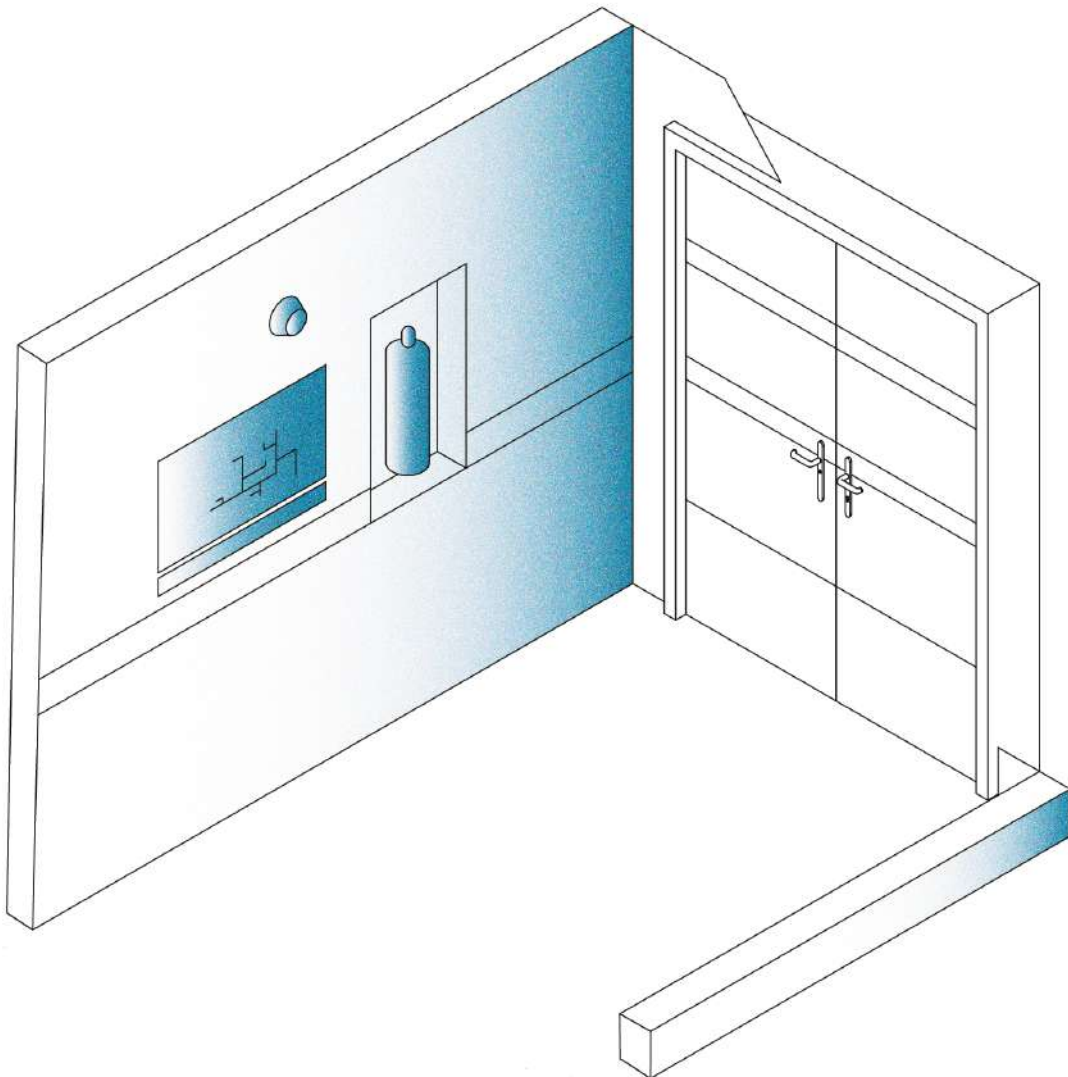
- вільний простір на підлозі розміром **0,5 x 1,2 м**;
- полички для зручного розміщення багажу;
- настінний вішак для верхнього одягу повинен мати гачки на двох рівнях – на висоті **1,8 м** та **1,0 м**. Відстань між гачками повинна бути щонайменше **0,05 м**, щоб забезпечити достатній простір для розміщення верхнього одягу.

2 Зона пожежної безпеки

Щоб усі відвідувачі були попереджені про небезпеку та змогли врятуватися в разі пожежі, важливо врахувати:

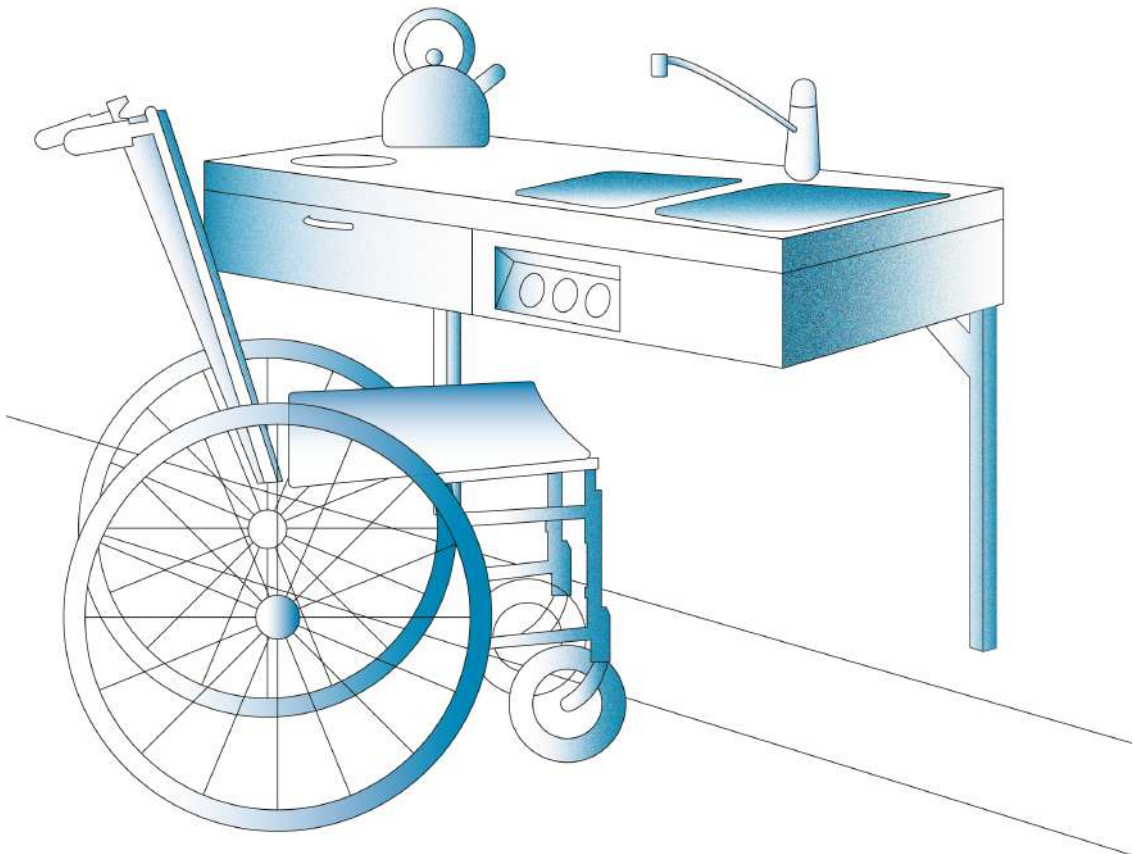
- пожежна сигналізація повинна мати світлову та звукову індикацію;
- вогнегасник слід розміщувати на видимому та легко доступному місці на висоті **0,9–1,2 м**, а його місцезнаходження варто позначити піктограмою;
- план евакуації має бути виконаний у контрастному співвідношенні з розміром шрифтів відповідно до ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд». Цей план має бути розміщений на доступній висоті – до **1,5 м**. Також бажано, щоб план евакуації був із дублюванням інформації шрифтом Брайля.

3 Зона для приймання ліків та спеціального харчування

Для приготування ліків та спеціального харчування рекомендуємо передбачити:

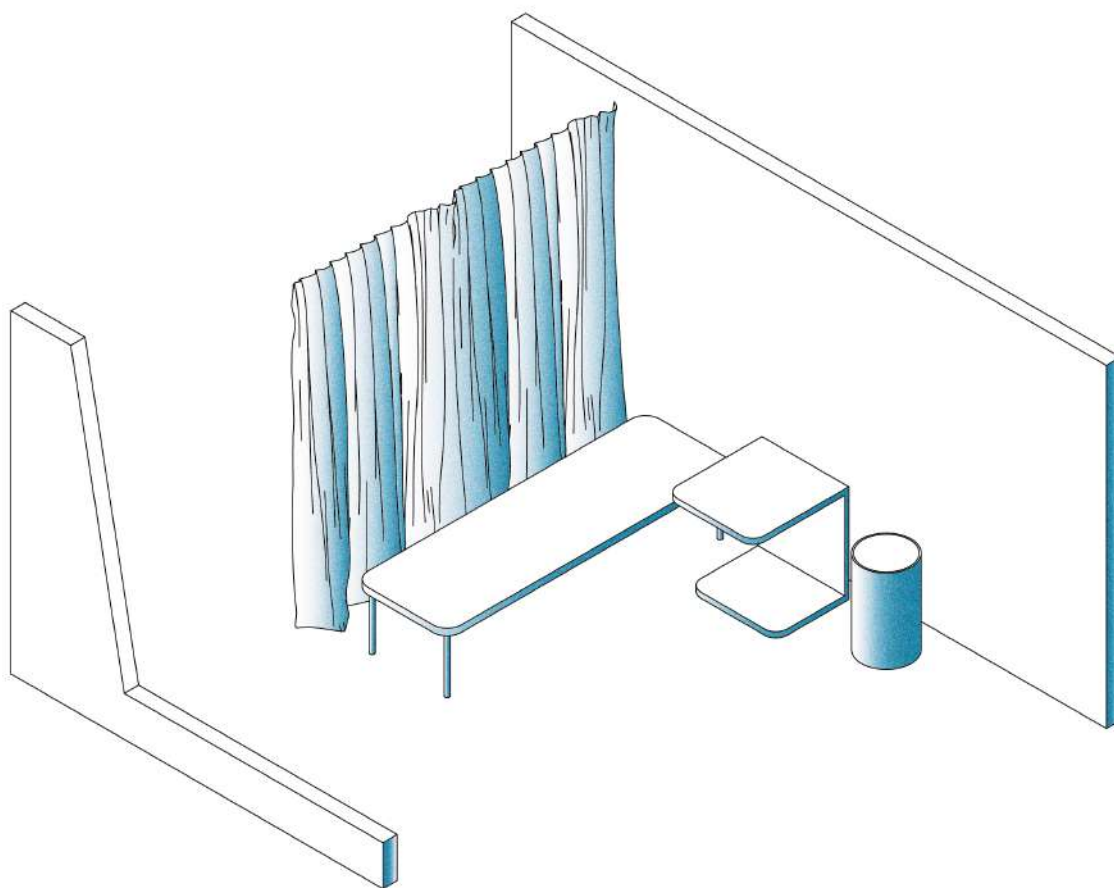
- Робочу поверхню з мийкою завдовжки **1 м**. Робоча поверхня повинна мати вільний простір від підлоги до нижнього краю стільниці у **0,7 м**. Висота самої стільниці не повинна бути більшою за **0,8 м** від підлоги.
- Диспенсер для мила, паперові рушники та дезінфектор на висоті **0,9-1,2 м**.
- Кулер для холодної та гарячої води.
- Приставний столик.

4 Зона перевдягнення та маніпуляцій

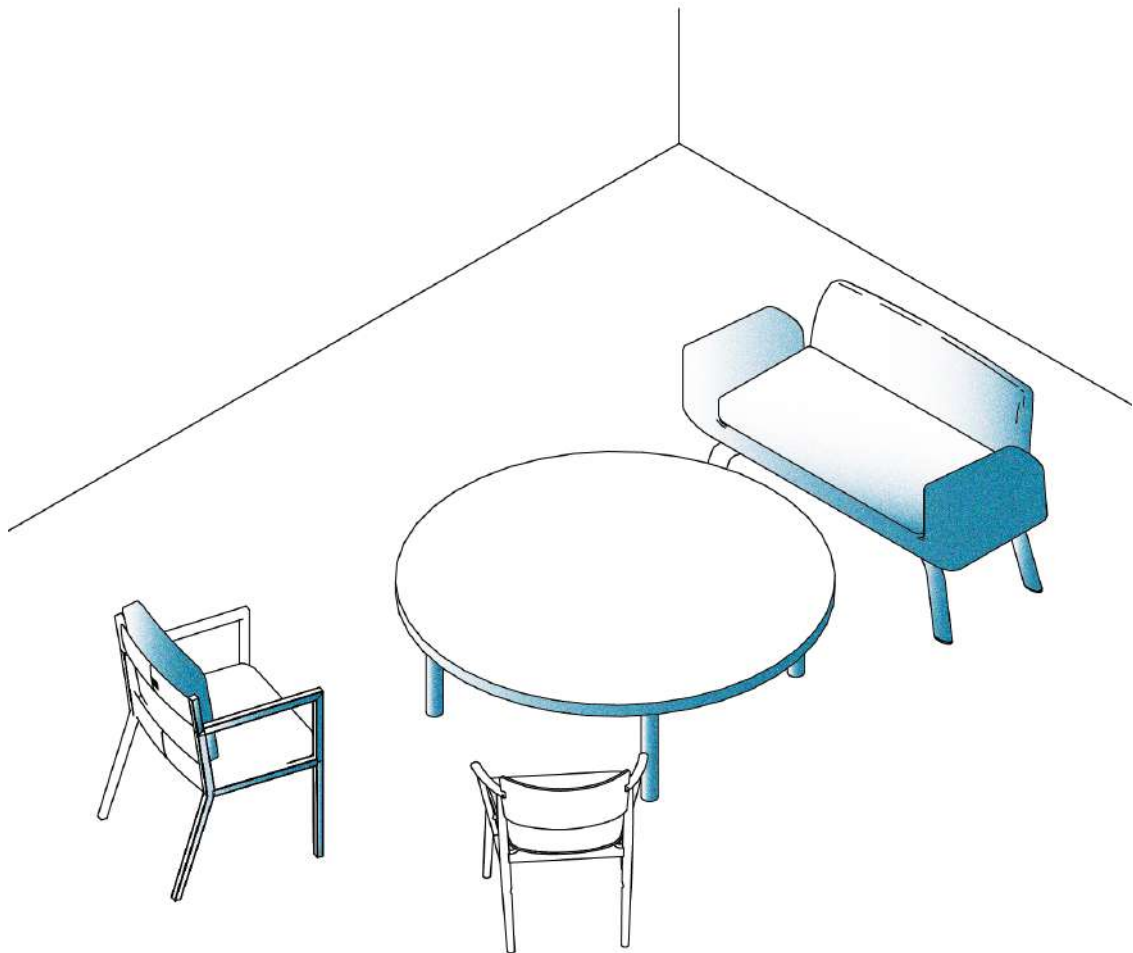
Щоб людині з інвалідністю та тим, хто її супроводжує, було зручно, варто обладнати зону з:

- вільним простором до кушетки діаметром **1,5 м**;
- кушеткою мінімальними розмірами **1,4 x 1,6 м**;
- шторою або двосекційною ширмою на коліщатках;
- відкритим кошиком для сміття;
- приставним столиком для розміщення додаткових засобів для маніпуляцій, аксесуарів або речей.

5 Зона для відпочинку

- місця для сидіння залежно від розміру та конфігурації приміщення – стільці з бильцями та без, крісла, дивани (бажано з приставним столиком), а навколо – вільний простір радіусом **1,5 м** для людини на кріслі колісному;
- місця для заряджання гаджетів – розетки та полички у вільному доступі на рівні **0,9-1,2 м**.

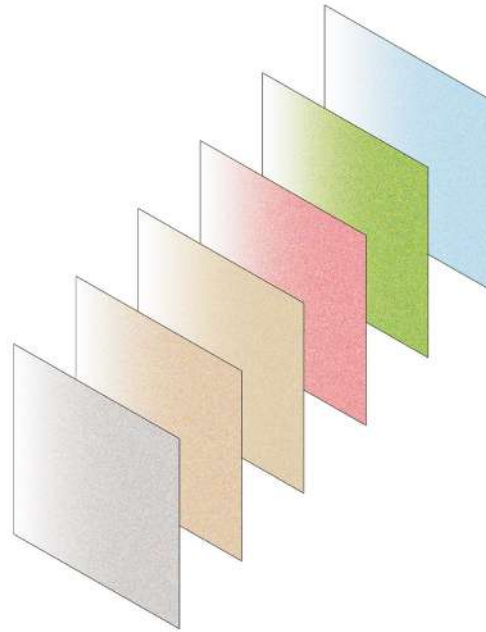

Кольорові рішення

Рекомендуємо використовувати нейтральні спокійні кольори без візерунків:

- світлі відтінки блакитного;
- салатного;
- рожевого;
- бежевого;
- молочного;
- сірого.

Дотримуйтеся контрастного співвідношення кольорів для стін та дверей / дверних ручок / розеток у **30 LVR**.

Оздоблювальні матеріали підлоги та стін

Рекомендуємо використовувати однотонні матеріали, що легко миються, але не ковзають. Наприклад, лінолеум або фарба, що миється.

Купуючи керамічну чи іншу плитку для санітарних вузлів, обирайте ту, яка не ковзає, матову, з рельєфною поверхнею.

Не використовуйте складних орнаментів, які можуть дезорієнтувати у просторі та відволікати відвідувачів.

Оздоблювальні матеріали та кольорові рішення скляних конструкцій, вітражів, великих вікон тощо

Важливо забезпечити контрастне маркування вікон на висоті **1,5** та **1 м** і рами дверей, якщо вони зливаються з вітражем чи стіною. Ширина контрастного маркування – **0,1–0,15 м**.

Варто повісити на вікна штори / ролети для регулювання освітлення.

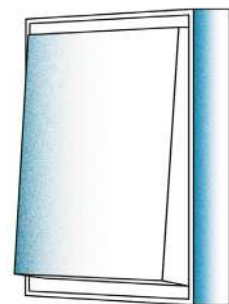

Оздоблення розетками та вимикачами

Розетки та вимикачі слід розташовувати на висоті не вище **1,2 м** та не нижче **0,5 м**.

Забарвлення розеток та вимикачів має бути контрастним до поверхні, на якій вони розташовані.

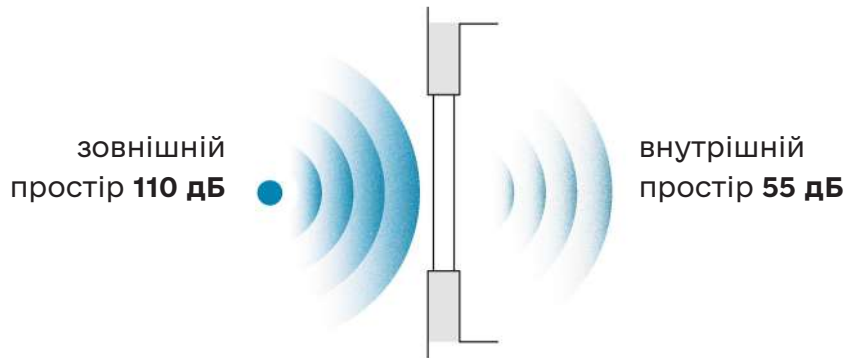
Розетки варто розміщувати біля кожної зони сидіння чи роботи, не менше ніж **3 штуки** на зону.

вимикач

Звукоізоляція

Варто забезпечити підвищену звукоізоляцію, яка не пропускає до кімнати звуки вище **55 дБ**.

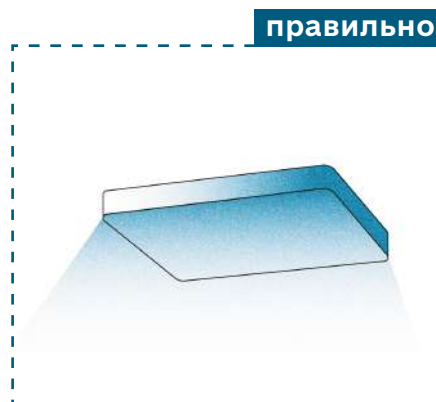
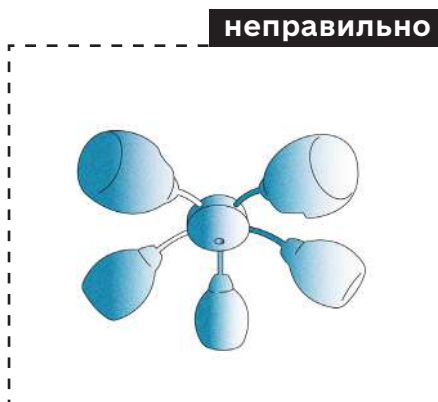
Рекомендації щодо функціонального освітлення приміщення

Загальне та локальне освітлення повинно бути одного кольору, не створювати відблисків та поширюватися рівномірно по кімнаті. Освітленість поверхонь має бути не меншою за **100 лк**, з температурою світла **3000–3800 К**. Найкраще встановити LED-освітлення з димером*, що дає змогу регулювати рівень освітлення в приміщенні залежно від настрою, завдань або потреб користувачів.

Панель керування необхідно розташовувати на висоті **0,9–1,2 м** та забезпечити вільний доступ пасажирів, які користуються різними допоміжними засобами для пересування, такими як крісло колісне, милиці, ходунки тощо.

Локальне освітлення необхідне у таких зонах:

- зона для прийому ліків та спеціального харчування;
- зона перевдягнення та маніпуляцій;
- зона для відпочинку.

Частина 3.

Люди з нейровідмінностями

Рекомендації щодо облаштування оздоблення сенсорних (ресурсних) кімнат

Аеропорт – це місце, де люди з різними видами порушень можуть стикатися з високим рівнем сенсорного навантаження, як-от шум, мерехтіння світлових пристроїв, скупчення людей, вимоги щодо порядку дій у стислий період часу, черги, постійна взаємодія з великою кількістю людей вербально і невербально тощо. Особливо вразливими до цього можуть бути люди зі спектром аутизму, посттравматичним стресовим розладом, люди з порушеннями слуху, які використовують слухові апарати або мають порушення вестибулярного апарату. Також пасажери, які не мають жодних порушень, але довгий час проводять в аеропорту або перебувають у стані стресу, можуть відчувати вплив сенсорного навантаження на свій організм.

Цільова група користувачів таких кімнат:

1 люди з розладами аутистичного спектру

2 люди з порушеннями слуху

3 люди з порушеннями вестибулярного апарату

Одне з пріоритетних завдань – створення умов для зняття навантаження з сенсорної та нервової систем людини. Це можна зробити за допомогою сенсорної кімнати. Вона стане в пригоді і людям під час зриву. Там вони матимуть змогу комфортно пережити цей стан. Спеціально облаштовані кімнати сприяють розслабленню сенсорних систем людини, процесам психічного гальмування або стимуляції (залежно від потреби), допомагають переключити увагу, знижуючи рівень стресу.

Види сенсорних кімнат:

- **темні** (релаксаційні)

У такій кімнаті зазвичай використовують різноманітні світлові прилади – для розсіювання світла, ефекту пропливання світла, а також фіброоптичні волокна, що відтворюють ефекти зоряного неба або зоряного дощу. Це оснащення сприяє розслабленню, відновленню психоемоційного стану, заспокоєнню, релаксації та зняттю стресу. Також важливо врахувати тактильні та слухові стимуляції/антистреси.

- **світлі** (активні, стимуляційні)

Пріоритетним є використання денного світла або світла від освітлювальних приладів для стимуляції розумової та фізичної активності. Такі кімнати використовують для навчання, у аеропорті влаштування таких не є необхідним.

Деякі сенсорні кімнати можуть бути універсальними й мати обладнання як для світлих, так і для темних зон. Там варто передбачити різноманітні засоби стимуляції, що дадуть змогу пасажирам обирати той режим, який підходить саме їм, залежно від конкретних вподобань та потреб.

Загальні рекомендації щодо оздоблення та освітлення приміщення:

- Кімната має бути без вікон, щоб унеможливити відволікання на сторонні предмети, людей та інші подразники.
- Для сидіння рекомендуємо використовувати м'які меблі, як-от пуфи, мати, безкаркасні крісла-мішки, а також зручні крісла з підлокітниками та високою спинкою.
- У приміщенні може грати музика, але слід передбачити можливість легко її вимкнути. Колонки краще розташовувати в різних частинах кімнати, щоб звук не йшов з якогось конкретного місця.
- Розташовуючи меблі, варто зробити між ними прохід у щонайменше **90 см**, щоб забезпечити вільне пересування людям на кріслах колісних.
- Необхідно передбачити загальне освітлення розсіяним світлом, яке для контролю яскравості можна регулювати димером*. Бажано також мати можливість змінювати кольори освітлення.
- Локальне освітлення можна забезпечити за допомогою світлових колон (стовпів) та волокон.

*пристрій, що дозволяє регулювати яскравість та колір освітлення залежно від ситуації

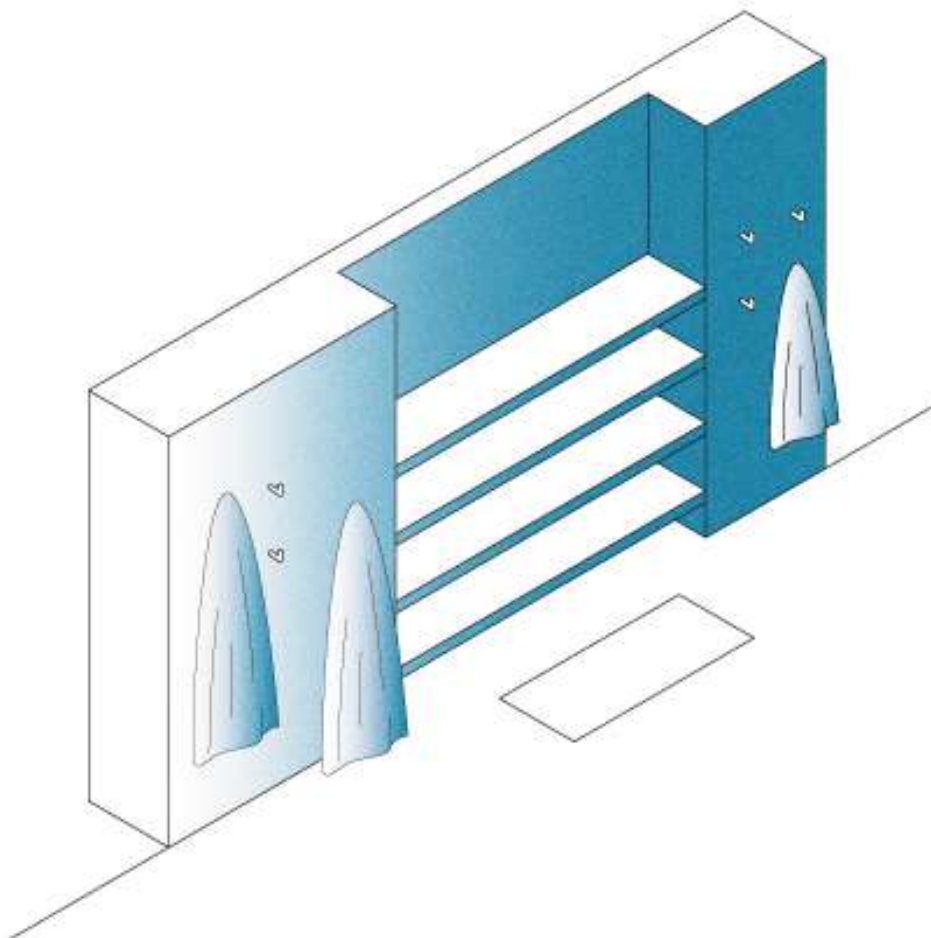

Функціональні зони та їх наповнення стимуляторами та сенсорними засобами:

1 Зона для верхнього одягу та багажу

Для зручності відвідувачів рекомендуємо розмістити зону для верхнього одягу та багажу одразу біля входу.

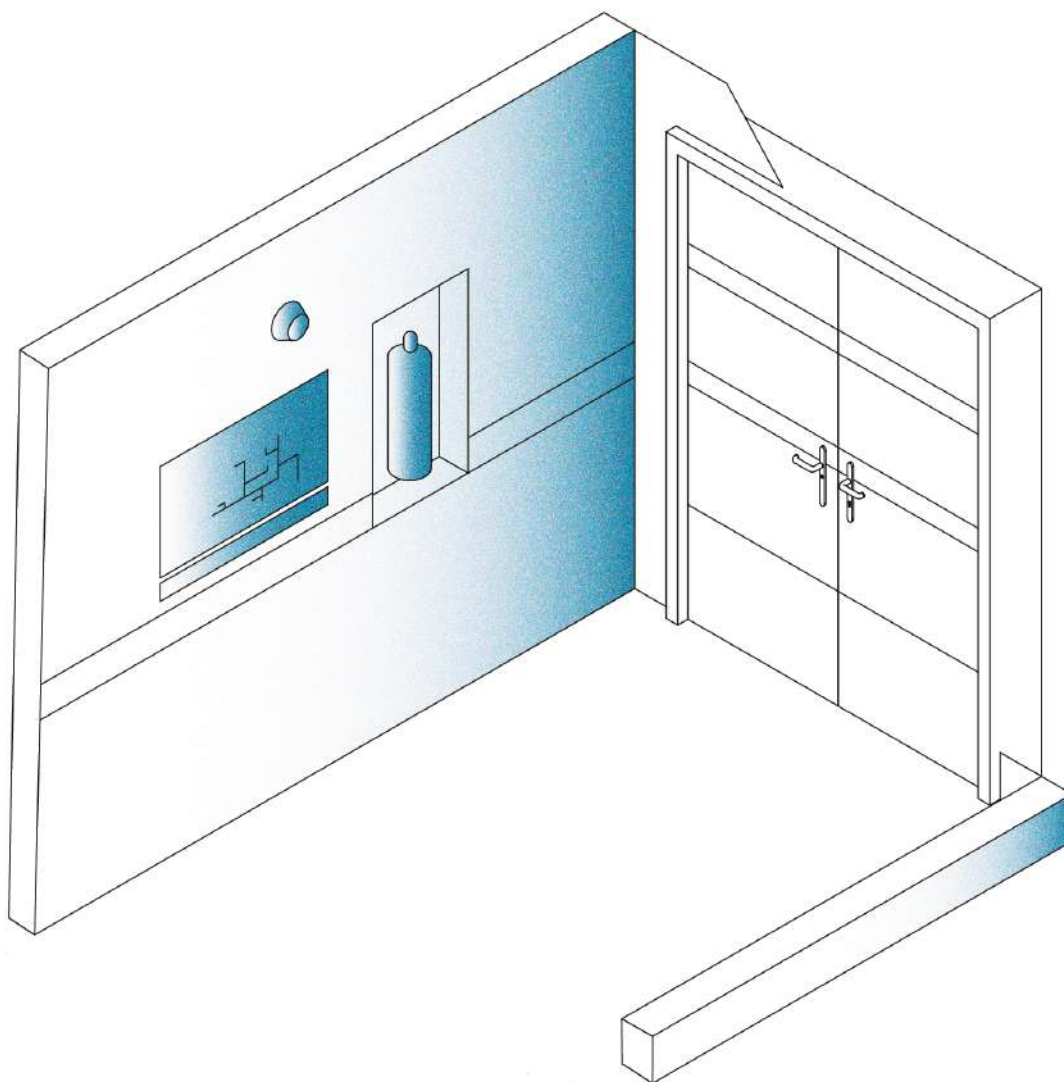
- вільний простір на підлозі розміром **0,5 x 1,2 м**;
- полички для зручного розміщення багажу;
- настінний вішак для верхнього одягу повинен мати гачки на двох рівнях – на висоті **1,8 м** та **1,0 м**. Відстань між гачками повинна бути щонайменше **0,05 м**, щоб забезпечити достатній простір для розміщення верхнього одягу.

2 Зона пожежної безпеки

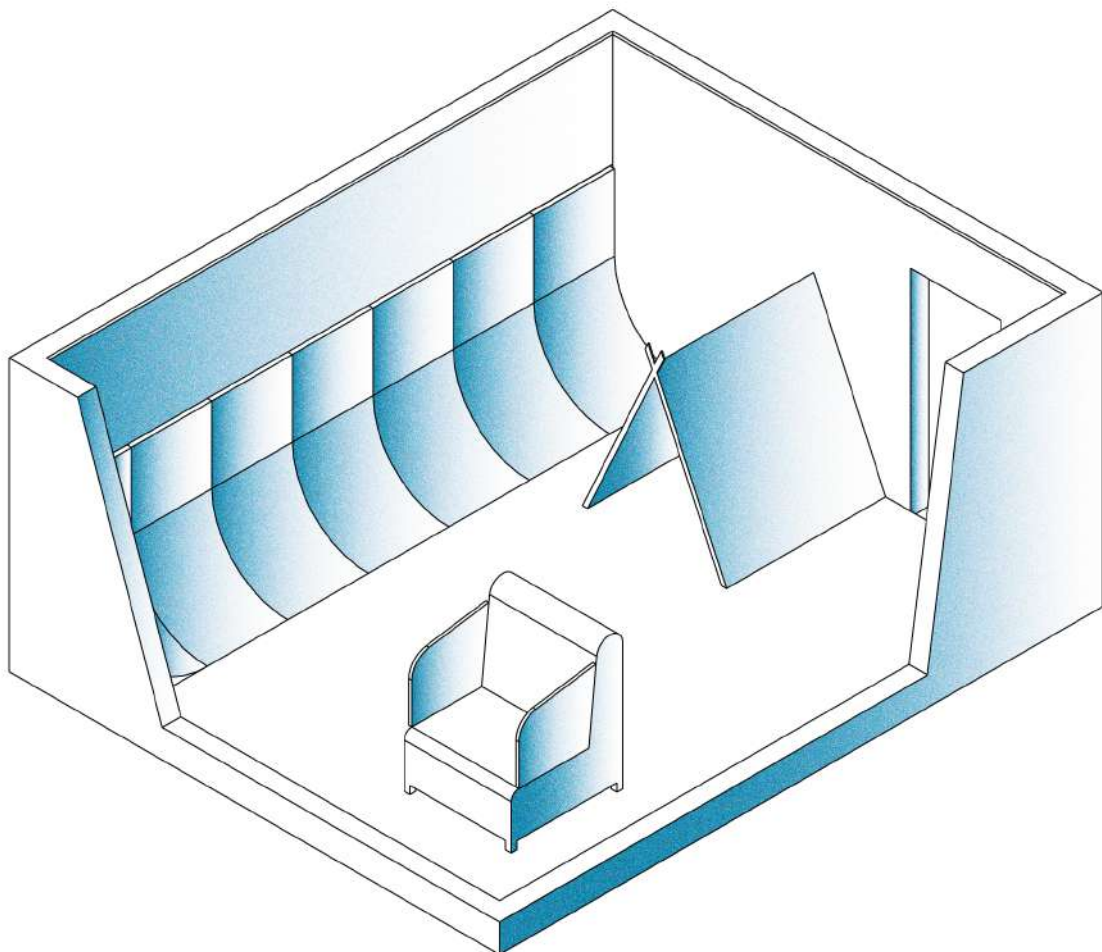
Щоб усі відвідувачі були попереджені про небезпеку та змогли врятуватися в разі пожежі, важливо врахувати:

- пожежна сигналізація повинна мати світлову та звукову індикацію;
- вогнегасник слід розміщувати на видимому та легко доступному місці на висоті **0,9–1,2 м**, а його місцезнаходження варто позначити піктограмою;
- план евакуації має бути виконаний у контрастному співвідношенні з розміром шрифтів відповідно до ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд». Цей план має бути розміщений на доступній висоті – до **1,5 м**. Також бажано, щоб план евакуації був із дублюванням інформації шрифтом Брайля.

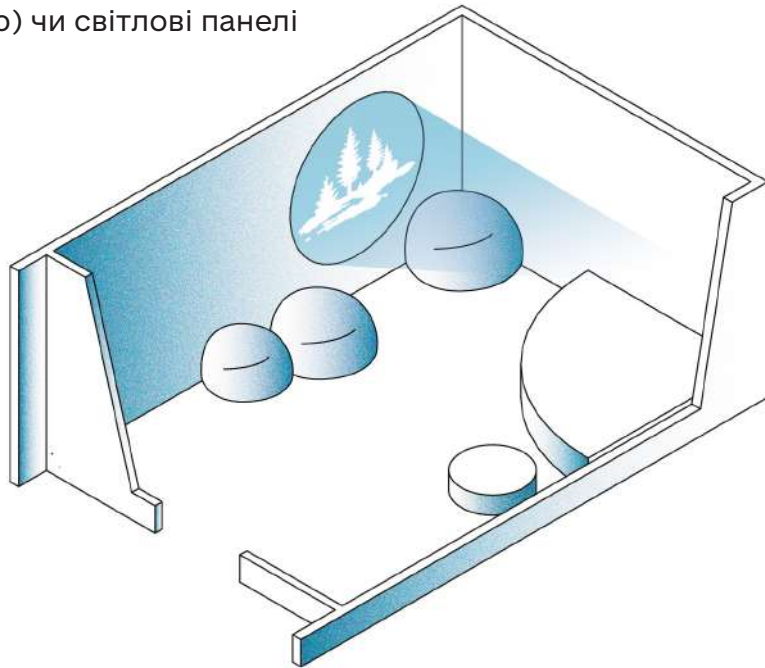
3 Зона усамітнення

- простір, що візуально відокремлений подушками чи матами, призначеними для сидіння
- наявність крісла закритого типу з високою спинкою та бічними стінками, повернутого спинкою до кімнати
- бажано додати вузький тунель чи намет

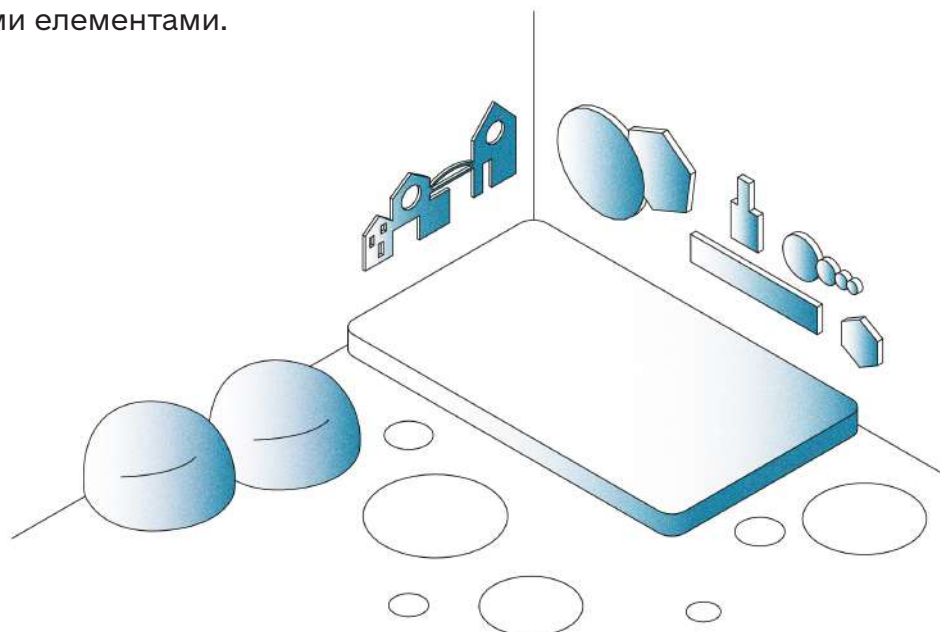
4 Зона візуальної стимуляції / гальмування

- світлові елементи, які відображаються на стелі, стінах або підлозі за допомогою проєктора. Наприклад, це може бути світловий (бульбашковий) стовп або колона; фіброоптичні вироби (фіброоптична завіса, душ, оптоволокно), дзеркальна куля (розміщена під стелею) чи світлові панелі (розміщені на стінах).

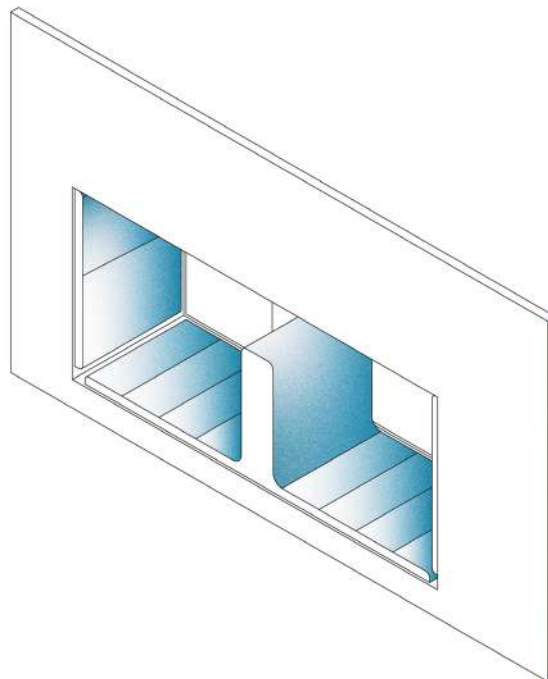
5 Зона тактильної стимуляції

- необхідні стінові панелі, килимки-антистреси з текстурними елементами.

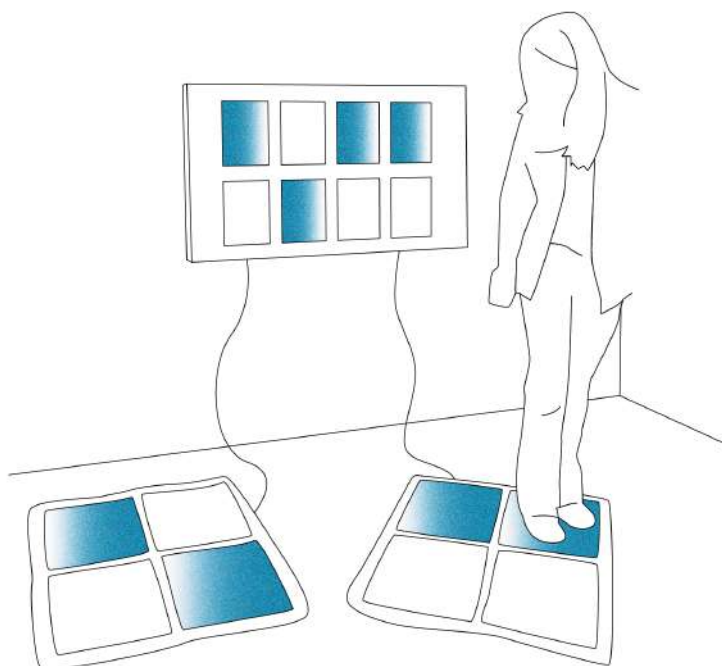
6 Зона переживання сенсорного зриву

- необхідні м'які стінові панелі, м'які меблі (пуфи, безкаркасні крісла, та/або софи / дивани), вузькі тунелі або намети. Додатково можуть бути обтяжувальні ковдри, щоб людина могла себе придавити.

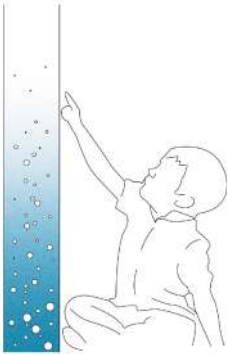
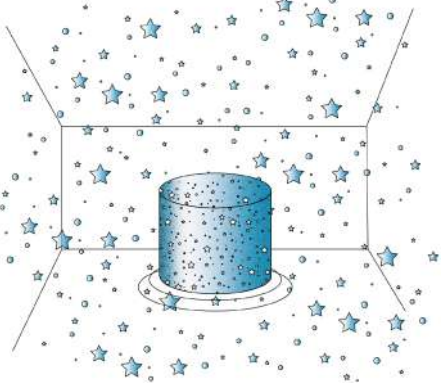
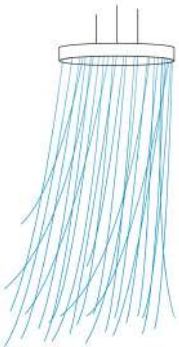

7 Зона аудіальної стимуляції

- наявність планшетів із встановленими програмами для аудіостимуляції та ритмічного звучання.

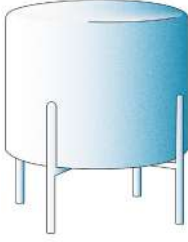
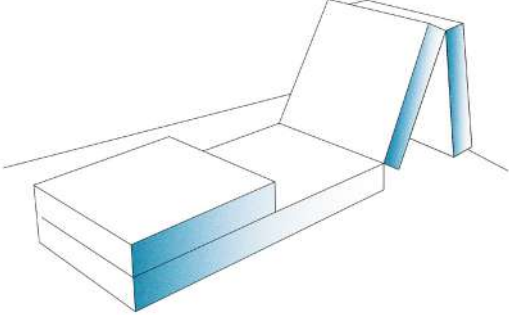
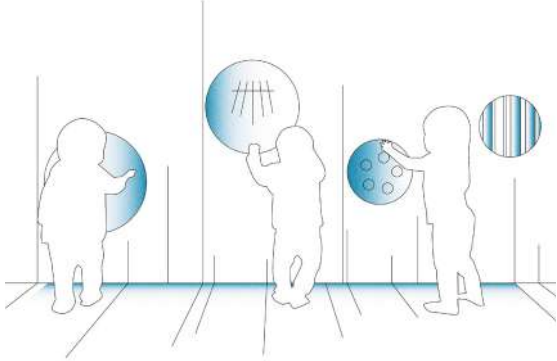

Перелік стимуляторів і сенсорних засобів у ресурсних кімнатах

Комплект стимуляторів та сенсорних засобів, а також їх кількість залежить від призначення, розміру та конфігурації простору. Так само розмір та кількість сенсорних кімнат в аеропорту залежать від його розміру та пасажиропотоку. Якщо пасажиропотік та площа аеропорту помірні, то розмір сенсорної кімнати може бути невеликим. Але водночас її площі має бути достатньо, щоб розмістити мінімально необхідний комплект засобів, які потрібні, щоб ця кімната правильно функціонувала.

	<p>Мінімальний перелік стимуляторів та сенсорних засобів:</p>	
	<p>Світлова бульбашкова колона, що включає дві дзеркальні панелі для кутового розміщення</p>	
	<p>Проектор, що відображає світлові елементи на підлозі, стелі або стіні, та дзеркальна куля з підсвіткою, розташована на стелі</p>	
	<p>Фіброоптичне волокно</p>	 <p>Крісло закритого типу з високою спинкою та бічними стінками</p>

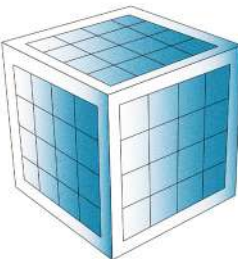
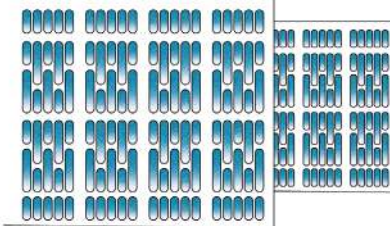
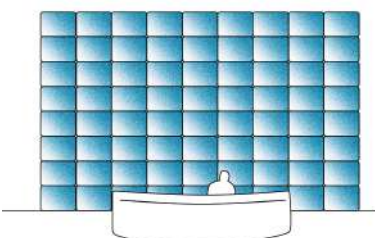

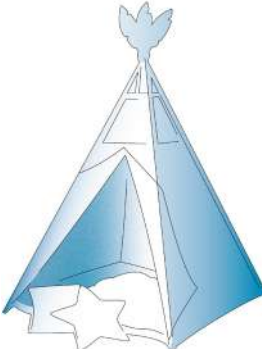
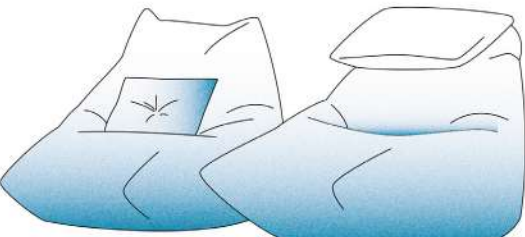
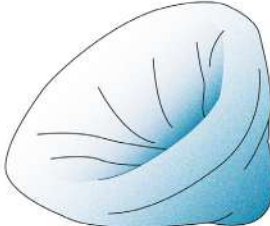

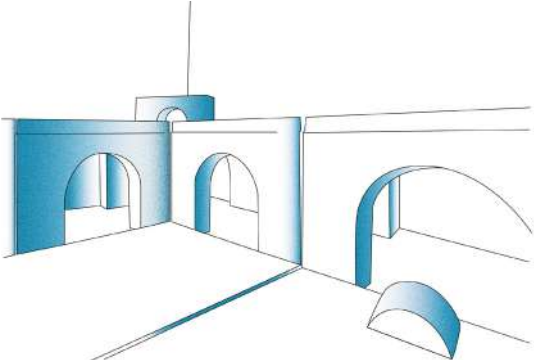
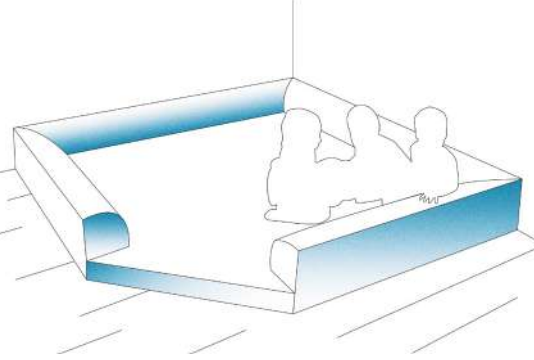
	<p>Крісло безкаркасного типу</p>		<p>Пуф</p>
	<p>Мати для підлоги</p>		
	<p>Різноманітні варіанти бізібордів</p>		
	<p>Планшети з попередньо встановленими програмами аудіостимуляції та ритмічним звучанням</p>		

Кількість м'яких меблів, як-от крісла та пуфи, варіюється залежно від фактичного розміру та конфігурації кімнати.

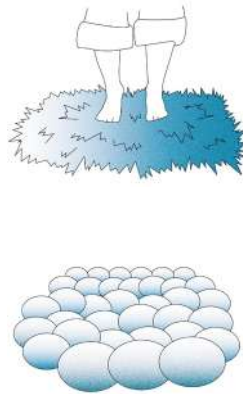
Додатковий перелік стимуляторів та сенсорних засобів

Залежно від розміру та конфігурації кімнати, з цього переліку можна обрати потрібні вам засоби та замовити їх у необхідній кількості:

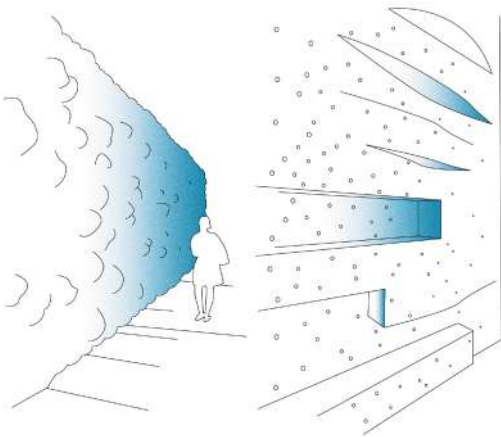
	<p>Бульбашкова панель</p>		<p>Світловий куб LED</p>
			<p>Світлові настінні панелі різних видів</p>
	<p>Фіброоптична завіса або душ</p>		<p>Намет</p>
			<p>Меблі безкаркасного типу різної конфігурації</p>

	<p>Тунель</p>	
	<p>М'який куточок або ширма, що відгороджує місця для усамітнення</p>	

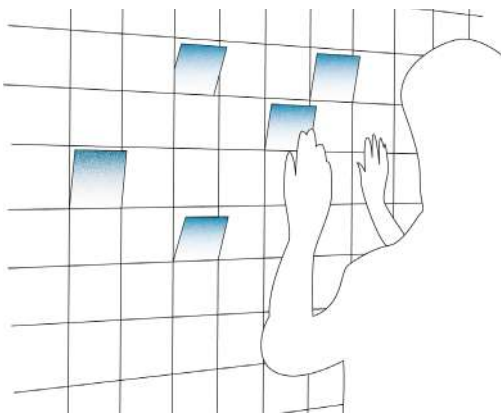
Додатковий перелік стимуляторів та сенсорних засобів для облаштування універсальної сенсорної кімнати:

Текстурний килимок

Текстурні стінові панелі різного виду

Текстурні стінові панелі

Вкрай важливо зробити також карти сенсорної безпеки. Це карти, що візуально показують різні зони сенсорного навантаження: місця з високим рівнем навантаженням (червоні зони), помірним (жовті) та ресурсні зони і кімнати (позначаються зеленим). Ці карти дозволяють людині наперед спланувати маршрут, наочно показати розміщення необхідної локації. Також це допомагає зібратися з силами, щоб пройти зони, які можуть бути втомлюючими чи гучними. Такі карти мають заспокійливий ефект, адже людина знає та бачить наочно безпечне місце, у якому вона може пережити зрив, якщо він трапиться, або ж просто відпочити.

Розробка соціальних історій

Аеропорт це місце вкрай високого нервового навантаження та стресу, втім більшості кризових ситуацій можна запобігти, попереджаючи людину заздалегідь про алгоритм дій, місця високого сенсорного навантаження, вимоги щодо поведінки тощо. Цю інформацію необхідно подавати візуально у вигляді зображень та текстів, бо саме така інформація найлегше сприймається під час стресу. Для комфортного перебування пасажирів з нейровідмінностями та зменшення ризику кризових ситуацій в аеропорту необхідно розробити структуровані соціальні історії, які відповідають маршрутам пасажирів. Кожен аеропорт повинен мати свої власні соціальні історії. Кожна соціальна історія містить послідовні інструкції, що складаються з текстових пояснень та ілюстративних матеріалів. Соціальні історії мають бути написані простою живою мовою, складатися з коротких та зрозумілих речень, бажано односкладних. Використання соціальних історій дає змогу пасажирам із нейровідмінностями та їхнім супроводжувачам:

- планувати візит до аеропорту;
- ознайомитися з алгоритмами дій наперед;
- підготуватися до сенсорного навантаження в аеропорту;
- орієнтуватися на місці в реальному часі під час відвідування аеропорту.

Приклади варіативності соціальних історій:

1. Виліт та приліт до України, прибуття з:

- з першого поверху аеропорту, тобто з таксі, автобуса (з міського або міжміського) чи власного авто
- з потяга
- з критого паркінгу
- з відкритого паркінгу

2. Міжнародний виліт чи приліт, прибуття з:

- з першого поверху аеропорту, тобто з таксі, автобуса (з Києва або міжміського) чи власного авто
- з потяга
- з критого паркінгу
- з відкритого паркінгу

3. Користування камерою схову

4. Загублений багаж

5. Здавання та отримання негабаритного багажу

ПРИКЛАД**Соціальна історія: користування камерою схову****Опис**

На першому поверсі термінала D розташована камера схову, де можна залишити свої речі. Вони можуть зберігатися там до 3 місяців. Ця послуга – платна. Щоб отримати довідку або дізнатися більше, звертайтеся за номером +38 044 ** ** **. Камера схову працює цілодобово.

Алгоритм дій**ВАЖЛИВО**

Необхідно додати схеми, малюнки або фото, які ілюструють текст.

ПРИКЛАД

Соціальна історія: загублений багаж

Алгоритм дій

Рекомендації з реагування у потенційно кризових ситуаціях

Аутизм – це стан, який не лікується, бо це не хвороба. Попри поширені міфи, аутизм не передається від однієї людини до іншої. При аутизмі мозок та нервова система людини функціонують незвичним для нас способом, але за своєю власною логікою, що впливає на сприйняття навколишнього світу, поведінку та спілкування. Ця власна логіка завжди має причини, навіть якщо вони невидимі для нас. «Нічим не спровокована істерика», як здається збоку, може бути реакцією людини на подразник, який ми можемо не врахувати. Наприклад, гучні звуки, миготливе світло, надмірність кольорів, неочікувані дотики інших людей тощо. Дуже часто люди з аутизмом не можуть просто сказати нам про це, тому що аутизм – це стан, при якому порушується комунікація та адаптація до соціуму. Людина може виражати свої потреби іншим способом, незвичним для нас. Тому варто врахувати умови, за яких людині у спектрі аутизму буде комфортно.

Якщо ви вважаєте, що передбачаєте потреби лише якоїсь однієї категорії населення, то помиляєтесь. Простір або сервіс, адаптований під людей зі спектром аутизму, автоматично відповідає потребам усіх інших. Адже реакція на різкі звуки може з'явитися і в людини у стані гострого стресу або у військових чи цивільних із посттравматичним стресовим розладом. Мерехтливе світло може загрожувати і людині з епілепсією. Прості та зрозумілі соціальні історії потрібні і людям з інтелектуальними порушеннями, і тим, хто має синдром дефіциту уваги з гіперактивністю, а сенсорні кімнати потрібні також людям, що мають підвищену тривожність. І є ще безліч подібних прикладів.

Ба більше, спектр аутизму...

- може бути в людини, яка навіть не підозрює про це;
- не завжди потребує застосування очевидних спеціальних засобів і часто зовні непомітний;
- не обов'язково супроводжується порушенням інтелекту.

Спектр аутизму тому й називається «спектром», оскільки туди входять дуже різні стани. Деякі люди з аутизмом можуть говорити без помітних відмінностей від типового мовлення, інші – використовувати короткі речення, через що можуть здаватися неввічливим, або не говорити зовсім.

Аеропорт – це місце, де можна зазнати різного виду навантаження – світлового, візуального (вказівники, вивіски), тактильного, ольфакторного, шумового, інформаційного. Водночас пасажери обов'язково мають дотримуватися встановлених правил безпеки й поведінки, а ще – чіткого

алгоритму дій. І це все – у чітко визначений таймінг. Кризові ситуації можуть виникнути на будь-якому етапі перебування людини в аеропорту та в будь-якому місці на визначених маршрутах пасажирів.

Люди з різними формами нейровідмінностей можуть переживати дискомфорт через непередбачувані ситуації, як-от зміни в розкладі або планах. Вони можуть стати дезорієнтованими під час стресових ситуацій. Також може відбутися сенсорне перевантаження та зрив.

Ознаки ризику перевантаження:

- **ехолалія** – це явище, коли людина повторює вже почуте (деякі завчені фрази) або повторює раніше почуті фрагменти, наприклад, з реклами, мультимедіа тощо.
- **посилення стимулювання** – це коли рухи людини стають повторюваними, наприклад, вона може розхитуватися на місці, плескати в долоні, збільшувати частоту та швидкість своїх рухів тощо. Це може супроводжуватися різкою зміною поведінки та емоційним збудженням.

Правила толерантної комунікації

Основне правило безбар'єрного спілкування: спочатку згадуйте людину і лише потім – діагноз. Якщо потрібно, згадуйте ознаки стану людини, але не засуджуючи – вони не є стигмою. Це те, на що людина не може вплинути. Бути толерантним – це визнавати право людей відрізнятися, дотримуватися своїх переконань і поважати чужі, сприяти утвердженню прав людини та демократії в нашому світі.

Які слова правильно вживати

НЕ інвалід, людина з обмеженими можливостями / людина з обмеженими фізичними можливостями, людина з особливостями, людина з особливими потребами, каліка, людина з нюансами, особлива людина, неповноцінний, неповносправний, недієздатний, страждає на інвалідність, людина з інклюзією, інклюзивні люди, а:

- Людина з інвалідністю
- Людина з фізичними / сенсорними / психічними / інтелектуальними / ментальними порушеннями
- Людина з порушеннями опорно-рухового апарату
- Людина з порушеннями рухової функції

НЕ німий, а:

- Людина, яка спілкується за допомогою альтернативних засобів комунікації, наприклад жестовою мовою, через спеціальні картинки тощо
- Людина, яка не говорить (не розмовляє)

НЕ аутисти чи «люди дощу» а:

- Люди з розладами / порушеннями аутистичного спектра
- Люди з РАС
- Люди у спектрі аутизму
- Люди з аутизмом

НЕ імбецил, олігофрен, кретин, дебіл, розумово відсталий, а:

- Людина з інтелектуальними порушеннями

Правила взаємодії

Як я можу зрозуміти, що пасажир нейровідмінний?

Важливо не зациклюватися на встановленні діагнозу, а виявляти повагу та відкритість до всіх користувачів, зокрема тих, хто може мати нейровідмінності. У разі потреби використовуйте всі свої знання про нейровідмінності, але завжди з урахуванням унікальності кожної людини та з повагою до її досвіду.

Як правильно спілкуватись?

- Залишайтеся спокійним, не шукайте зорового контакту, а тримайте м'який фокус, спрямовуючи погляд на середню частину лоба.
- Уникайте використання третьої особи, коли говорите про людину з супроводжувачем. Не знеособлюйте людину, звертайтеся на ім'я.
- Проявляйте приязність та ввічливість, використовуючи прості короткі речення та конкретні запитання, такі як «Добрий день. Покажіть свій квиток. Покладіть свої речі у ящик».
- У разі потреби будьте готові використовувати альтернативні методи комунікації, такі як картки, друкований текст або жестова комунікація. Якщо вам показують картку, озвучуйте те, що ви бачите на ній. Дайте людині достатньо часу на відповідь (30-40 секунд).
- Уникайте використання фраз у переносному значенні або жартів, не говоріть занадто швидко, і якщо вам потрібно доторкнутись до людини, перед цим попередьте її і поясніть, що і для чого ви робите.
- Зберігайте спокій, якщо пасажир проявляє ознаки розгубленості або нервує, запропонуйте допомогу, наприклад, можна сказати: «Все добре, не хвилюйся. Чим я можу допомогти?»

Якщо ви помітили дитину без супроводу, яка поводить себе як дитина з аутистичним спектром (РАС), наприклад кричить, повторює однакові дії, безцільно бігає тощо, обов'язково підійдіть до неї та запитайте, як її звати та де її батьки. Якщо дитина не відповідає, проведіть її до спокійного місця, не залишаючи саму, і оголошіть пошук батьків голосовим повідомленням. Якщо батьки не знайдені, викличте поліцію, але щоб уникнути надмірного стресу для дитини, повідомте їм, що дитя має ознаки аутизму.

Особливості надання інформації пасажиром з нейровідмінностями

Працівники аеропорту, зокрема паспортний контроль та контроль безпеки, мають бути ознайомлені з особливостями надання інформації пасажиром з нейровідмінностями, оскільки неврахування певних правил спілкування може підвищити рівень стресу для останніх та призвести до кризових ситуацій. Це стоп-місця з внутрішніми інструкціями, які мають бути роздруковані у вигляді табличок або постерів і бути у видимості пасажирів на цих місцях. Вони мають мати прості іконки чи піктограми.

Основні рекомендації щодо дій у разі виникнення кризової ситуації

Дії, яких варто уникати в кризовій ситуації:

- заглядати в очі людини або прагнути встановити зоровий контакт;
- активно щось запитувати, висловлювати багато думок, варіювати інтонації та використовувати емоційно забарвлені чи абстрактні слова;
- показувати схвильованість, виходити з рівноваги, голосно кричати;
- фізичного контакту за винятком випадків самооборони;
- давати поради та знецінювати емоційний стан людини;
- поливати людину водою;
- використовувати нашатирний спирт;
- плескати долонями по обличчю;
- робити висновки з емоції людини чи виразу її обличчя.

Якщо у людини вже виник зрив:

1. Користуйтеся простими короткими реченнями.
2. Залишайтеся спокійним.
3. Створіть вільний простір навколо людини та попросіть інших відійти та утриматися від надмірної до неї уваги.
4. Дайте людині стільки часу, скільки їй потрібно. Зрив може тривати від кількох хвилин до кількох годин. Будьте терплячим, не тисніть на людину і не поспішайте вимагати від неї відповідей або дій.

Крайній випадок, коли поведінка людини загрожує її власному життю та / або здоров'ю, життю та / або здоров'ю оточуючих

Якщо ви опинилися наодинці у кризовій ситуації, і поряд немає спеціаліста, родичів чи супроводжуючих, та стикаєтесь з небезпечною самоагресією, можна застосувати силові заходи, наприклад міцно обійняти людину зі спини, заблокувавши своїми руками її руки та стримуючи її рухи в стані зриву.

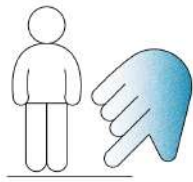
Рекомендації щодо карток для альтернативної комунікації

У ролі засобу альтернативної комунікації використовуються спеціальні картки. Кожна картка містить текстовий опис та піктограму, яка схематично зображує відповідну дію чи вимогу до пасажирів.

<p>Перелік карток та їхній зміст</p>		<p>«Надіньте маску» рекомендується надіти захисну маску на обличчя</p>	
	<p>«Чекайте» необхідно очікувати тут</p>		<p>«Дивіться інструкції» скористайтеся інструкцією</p>
	<p>«Стоп» потрібно зупинитися</p>		<p>«1,2,3 – видих» зробіть вдих-видих</p>

	<p>«Я допоможу» вам допоможуть</p>	 	<p>«Затримка» зміна часового розпорядку вашого рейсу</p>
  	<p>«Надрукуйте / напишіть» скористайтесь альтернативним засобом комунікації</p>		<p>«Довідка авіакомпанії» авіаперевізник надає додаткову інформацію</p>
	<p>«Час йти» необхідно рухатися вперед</p>		<p>«Дивіться правила авіакомпанії» рекомендується звернути увагу на інформацію, надану авіаперевізником</p>
	<p>«Йдіть за мною» необхідно слідувати за працівником аеропорту</p>		<p>«Дивіться навігацію» рекомендується користуватися вказівниками</p>

«Стійте тут»

потрібно
зупинитись
і не рухатися
далі

«Документи»

необхідно
підготувати та
передати свої
документи
працівнику
аеропорту

Працівникам, які перебувають у безпосередньому контакті з пасажиром на будь-якому етапі перебування в аеропорту, важливо мати такий набір карток та вміти ними користуватися.

Частина 4.
Навігація

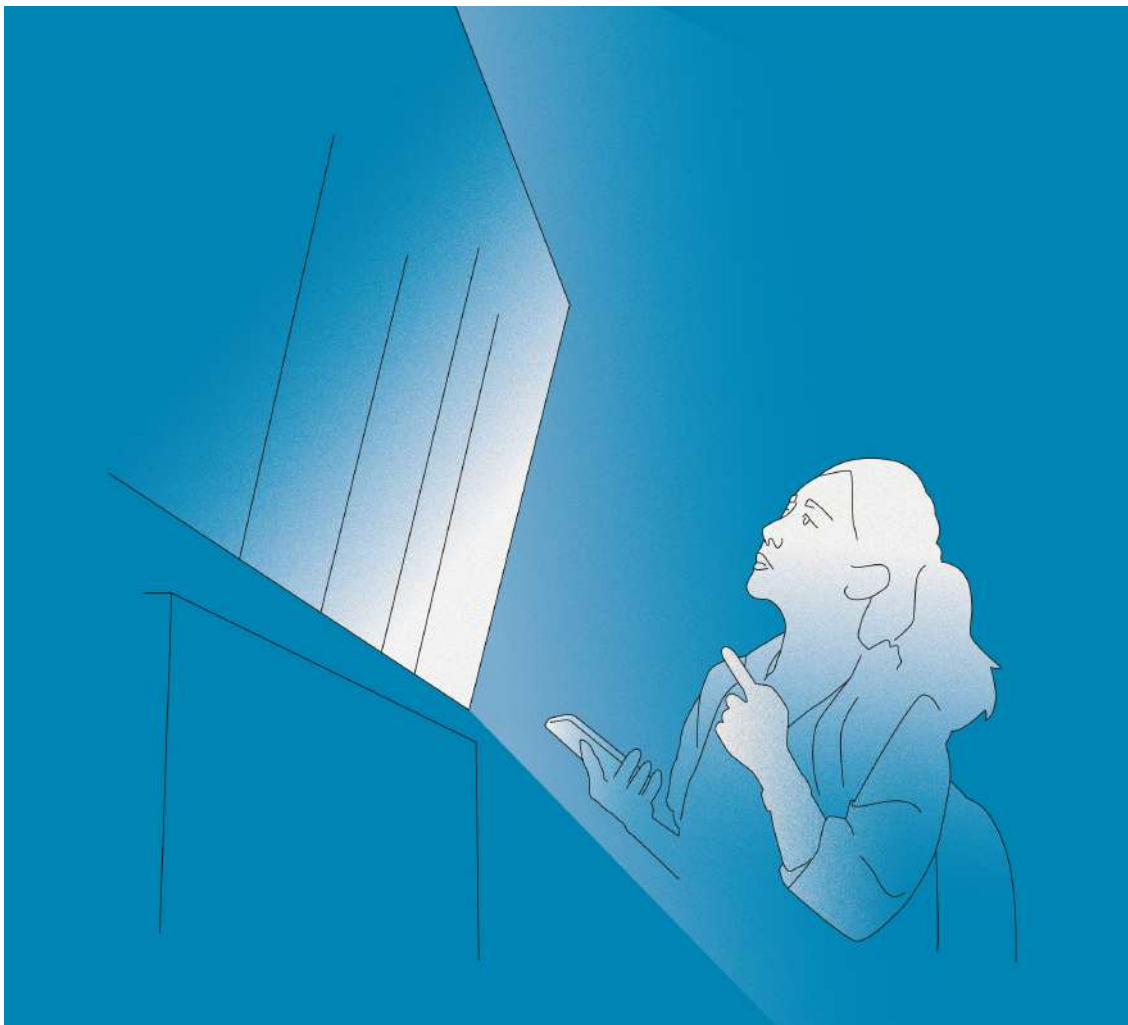

Рекомендації щодо облаштування доступної навігації

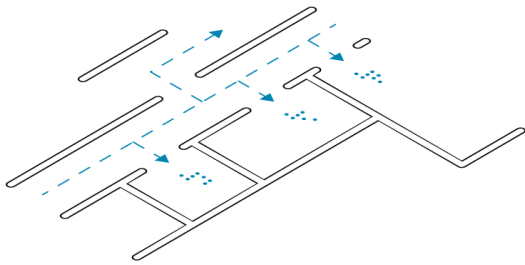
Навігація – це систематичний підхід, що допомагає досягти бажаної точки призначення завдяки застосуванню структурованого набору рішень. Наприклад, важливо враховувати шляхи користувачів від зупинки громадського транспорту до міжнародного вильоту, від місця прильоту до кімнат догляду за дитиною тощо.

Головні завдання систем навігації:

- Визначення місця перебування користувача.
- Побудова маршруту до пункту призначення.
- Надання рекомендацій щодо руху на момент прийняття рішень (наприклад, повороти, розгалуження тощо).
- Підтвердження правильності маршруту.
- Визначення місця прибуття.

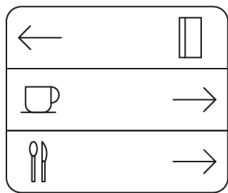

Системи навігації складаються з чотирьох основних типів знаків:

Орієнтувальні

карти або схеми, що допомагають орієнтуватися в просторі та побудувати маршрут (наприклад, мнемосхеми).

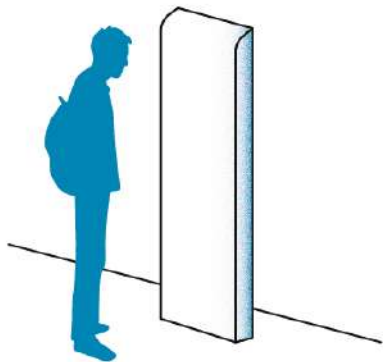
Напрямні

навігаційні покажчики в точках прийняття рішень та розгалуженнях.

Ідентифікаційні

позначення об'єктів, щоб користувач міг зрозуміти, куди він потрапив (інформаційні таблички).

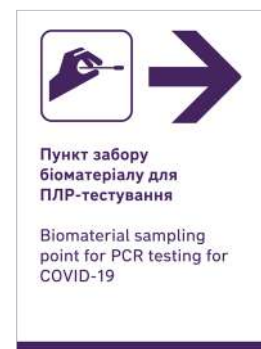
Інформаційні

повідомлення про обмеження, заборони, правила (інформаційні повідомлення або інструкції, наприклад правила декларування, правила поведінки в певній зоні тощо).

Розмежування навігаційної та іншої інформації

Рекомендуємо виділяти навігаційну інформацію дизайном та кольором, щоб вона відрізнялася від середовища та іншої додаткової інформації. До такої додаткової інформації можуть належати правила поведінки в аеропорту, в ігровій зоні, інструкції щодо користування різними приладами (наприклад, автоматами самообслуговування) та інші правила.

На зображенні можна побачити, як навігаційні таблички відрізняються від інформаційних покажчиків кольором та дизайном.

Мнемосхеми на входах

Рекомендуємо встановлювати мнемосхему з інформацією про розташування сервісів та шляхів руху до зони відправлення на кожному терміналі в холі біля входу. Особливо важливо, щоб мнемосхема містила інформацію про всі поверхи або принаймні про той поверх, на якому вона розташована.

Для забезпечення зручного доступу для користувачів з різними потребами, мнемосхема повинна мати знизу вільний простір у **0,7 м**. Нижній край мнемосхеми має розташовуватися на висоті **0,8 м**, а сама вона бути не вищою за **1,5 м**. Також важливо, щоб мнемосхема містила дублювання інформації українською та англійською мовами, а також шрифтом Брайля для української мови.

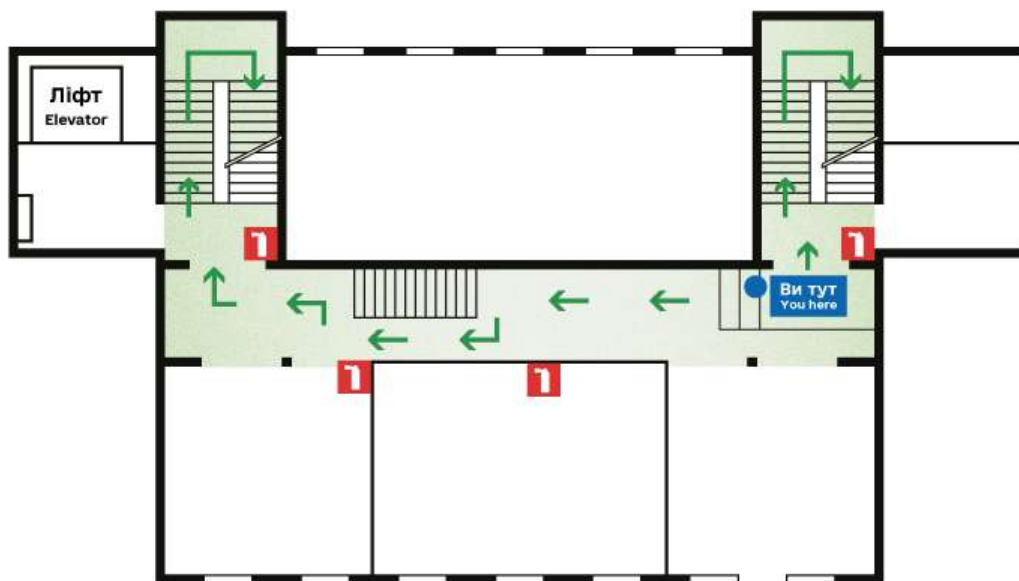

Шляхи евакуації

Евакуаційні плани слід розміщувати на висоті щонайбільше **1,5 м** над підлогою. Рекомендовано додатково встановлювати мнемосхему кожного поверху, щоб люди з порушенням зору могли зрозуміти горизонтальну комунікацію в просторі під час евакуації. На планах необхідно позначати місцеперебування пасажирів з позначкою **«Ви тут»**. Для доступних для проходження зон варто використовувати зелений колір та позначати стрілками лише найближчі маршрути евакуації від цієї точки, а не всі можливі маршрути. Також необхідно додати текстовий опис дій у разі пожежі українською та англійською мовами.

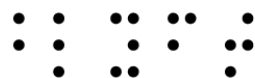
План евакуації 2 поверх

Evacuation Plan 6 floor

Інформаційні тактильні таблички

Щоб забезпечити доступність інформації для людей з порушенням зору, інформаційні таблички мають містити дублювання інформації в тактильному вигляді та шрифтом Брайля. Зокрема, внутрішні інформаційні тактильні таблички рекомендуємо розташовувати зі сторони відкривання дверей на відстані **0,3 м** та на висоті від **1,2 м** до **1,5 м**.

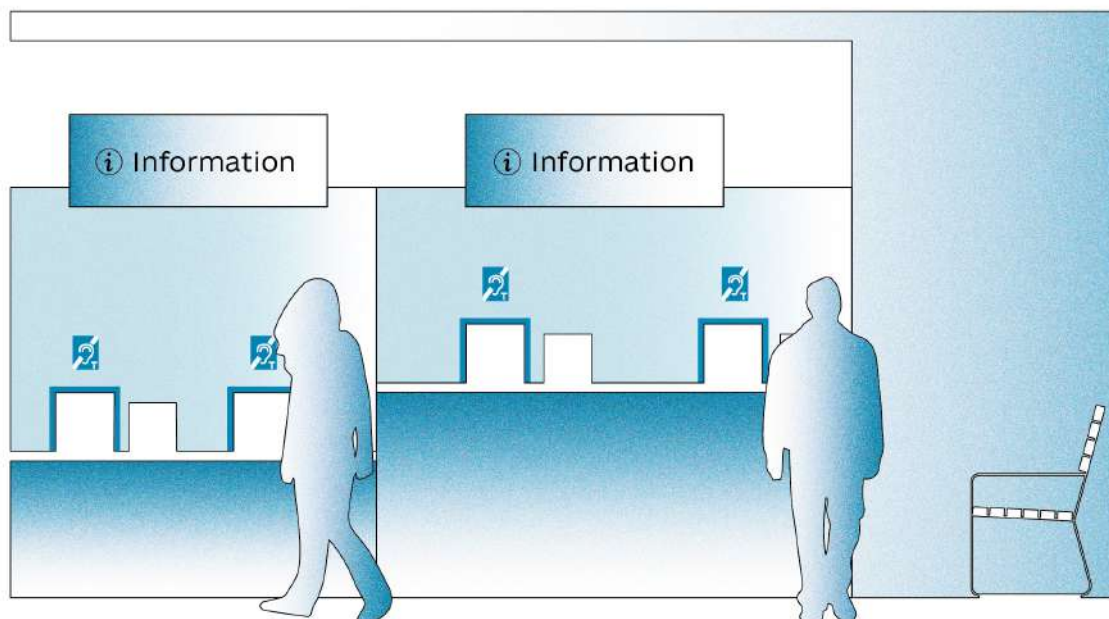

ELEVATOR
ЛІФТ

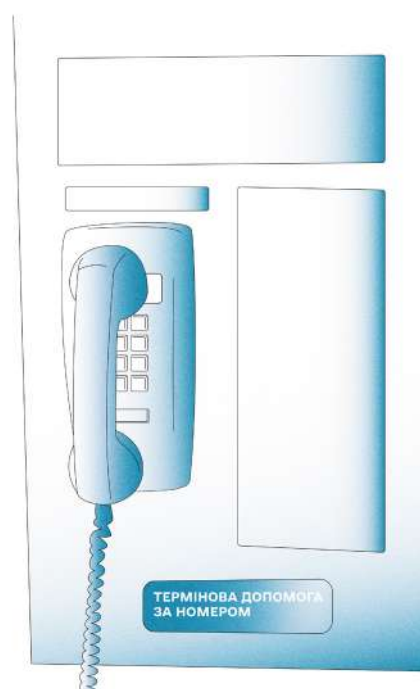
Інформаційні стійки

Щоб забезпечити доступ до інформації усім, інформаційні стійки повинні мати два рівні висоти – **0,8 м** для користувачів на кріслі колісному та **1,11 м** для людей з порушенням опорно-рухового апарату.

Телефони

Щоби зробити телефон доступним для людей на кріслах колісних, слід розташувати його на висоті **1,2 м**. Кнопки виклику повинні мати тактильне дублювання, а поряд з телефоном варто розмістити табличку з необхідними номерами, продубльованими шрифтом Брайля.

<p>Приклади піктограм</p>		 	<p>Кімната для пасажирів з дітьми</p>
 	<p>Місце, де можна підігріти дитяче харчування</p>	 <p>LACTATION ROOM</p>	<p>Кімната для грудного годування</p>
 	<p>Дитяча ігрова зона</p>	 	<p>Ліфт доступний для людей з інвалідністю</p>
	<p>Кімната для пасажирів з інвалідністю</p>	 	<p>Місце очікування супроводу для пасажирів з інвалідністю та дітей, що подорожують самостійно</p>

 <p>SENSORY ROOM</p>	<p>Сенсорна кімната</p>		<p>Кімната тиші</p>
--	--------------------------------	--	----------------------------

Загальні рекомендації щодо кольорових рішень

Для ефективної навігації важливі дві характеристики:

1. розпізнаваність знаків у просторі (контрастність самого знаку);
2. розпізнаваність інформації на знаку (контраст тексту та тла).

Крім того, колір є частиною візуальної комунікації самого аеропорту (бренду, маркетингу тощо). Тому варто добирати для знаків такі кольори тла, які контрастуватимуть із навколишнім середовищем. Навіть якщо знак буде далеко від пасажира, контрастний колір допоможе помітити його і підійти ближче.

Контраст вимірюється різницею LRV (light reflectance value) кольорів: що більша різниця цих значень двох кольорів, то краще ці кольори можна розрізнити, а контраст буде вищим.

Приклади можливих кольорових рішень у навігації

Темно-синє тло + білий та жовтий текст

Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):

- Тло: темний синій – RAL 5013. Аналогічні: RAL 5022, RAL 5003, RAL 5011.
- Інформація українською: білий – RAL 9003. Аналогічні: RAL 9010.
- Інформація англійською: жовтий – RAL 1003. Аналогічні: RAL 1018, RAL 1021.

Чорне тло + білий та жовтий текст

Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):

- Тло: чорний – RAL 9017. Аналогічні: RAL 8022, RAL 9005.
- Інформація українською: білий – RAL 9003. Аналогічні: RAL 9010.
- Інформація англійською: жовтий – RAL 1003. Аналогічні: RAL 1018, RAL 1021.

<p>Чорне тло + білий та блакитний текст</p> 	<p>Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тло: чорний – RAL 9017. Аналогічні: RAL 8022, RAL 9005. • Інформація українською: білий – RAL 9003. Аналогічні: RAL 9010. • Інформація англійською: блакитний – RAL 5012. Аналогічні: RAL 5015.
<p>Синє тло + жовтий та білий текст</p> 	<p>Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тло: синій – RAL 5017. Аналогічні: RAL 5019. • Інформація українською: жовтий – RAL 1003. Аналогічні: RAL 1018, RAL 1021. • Інформація англійською: білий – RAL 9003. Аналогічні: RAL 9010.
<p>Пурпурне тло + білий та жовтий текст</p> 	<p>Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тло: пурпурний – RAL 4006. Аналогічні: RAL 4007. • Інформація українською: білий – RAL 9003. Аналогічні: RAL 9010. • Інформація англійською: жовтий – RAL 1003. Аналогічні: RAL 1018, RAL 1021.
<p>Жовте тло + чорний та бордовий або темно-синій текст</p> 	<p>Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тло: жовтий – RAL 1003. Аналогічні: RAL 1018, RAL 1021. • Інформація українською: чорний – RAL 9017. Аналогічні: RAL 8022, RAL 9005.

Жовте тло + чорний та бордовий або темно синій текст

Інформація англійською (темний колір, будь-який на розсуд замовника):

- темний бордовий – RAL 3011
- темний синій – RAL 5013. Аналогічні: RAL 5011

Чорне тло + білий та помаранчевий текст

Кольори (основний, та додаткові можливі відтінки):

- Тло: чорний – RAL 9017. Аналогічні: RAL 8022, RAL 9005.
- Інформація українською: білий – RAL 9003. Аналогічні: RAL 9010.
- Інформація англійською: помаранчевий – RAL 1034. Аналогічні: RAL 2000.

Кольори та їх поєднання, яких варто уникати

Інтер'єр аеропорту переважно має сірий колір. Тому будь-які знаки сірого кольору будуть мало помітні через поганий контраст.

Якщо взяти фото інтер'єру аеропорту, прибрати старі вказівники та накласти сірі кольори, то видно, наскільки ці кольори зливаються з середовищем. Відповідно, знаки сірого кольору в таких інтер'єрах будуть менш помітними.

Не рекомендується використовувати сірий колір як тло навігаційних кольорів, оскільки він зливається з сірим кольором інтер'єру.

Не червоний і не зелений

Зелений і червоний не варто використовувати як тло всіх навігаційних показників, оскільки їх використовують у зеленому та червоному митних коридорах на прибутті. Також червоний колір слід використовувати для явних заборон, оскільки він сам по собі дуже активний. Окрім того, люди з порушенням сприйняття кольору зелений та червоний сприймають як сірий.

Не рекомендується використовувати зелений та червоний як тло навігаційних кольорів, оскільки їх використовують у зеленому та червоному митних коридорах на прибутті, а червоний колір ще й – для заборонних знаків.

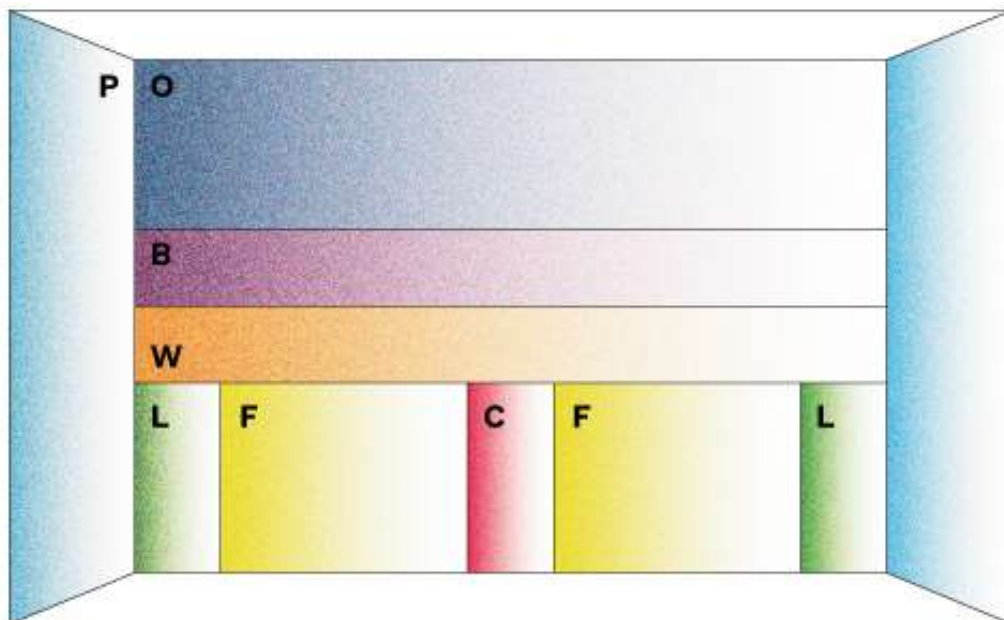
Додатковий фактор розміщення реклами

Велика кількість реклами на рівні вказівників дуже заважає пошуку та розпізнаванню інформаційних носіїв. Передусім потрібне зонування реклами та навігації: рівень (висоту) розташування інформації слід відокремлювати від рівня (висоти) розташування рекламних банерів. Додатково можна встановлювати обмеження на кольори в рекламі – наприклад, заборонити використання кольору, що вже застосовується в навігації.

Запровадити правило розташування рекламних банерів на іншому рівні (вище або нижче) ніж рівень (висота) розташування навігаційних та інформаційних покажчиків.

Заборонити використання в рекламних банерах основного кольору тла подібного до того, що використовується для тла навігаційних чи інформаційних покажчиків.

Зонування навігації та реклами у просторі

На малюнку зображено зонування розміщення інформації за її типом.

F – Пасажиропотік

L – Бічна зона

W – Зона навігаційних покажчиків

C – Центральна зона

O – Верхня зона для реклами

B – Буферна зона (вільна зона між рекламою та навігацією)

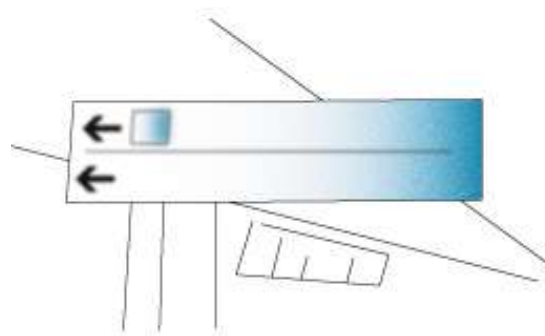
P – Паралельна зона для реклами

Додатковий фактор технологій підсвітки

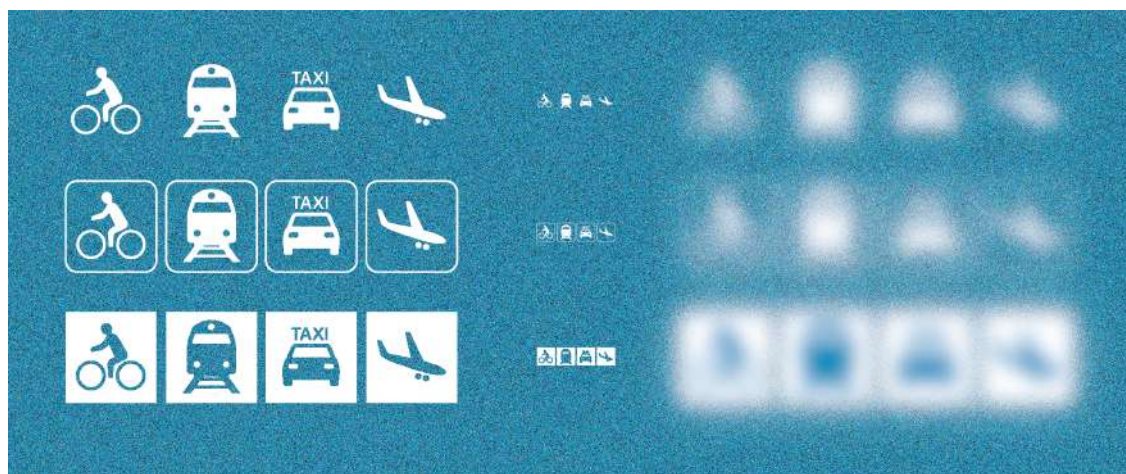
На знаках, де підсвічується лише текст, а тло ні, додатково виникає гало-ефект (halo effect) – засвічування форми. Цей ефект погіршує зчитування форм літер та піктограм. Варто використовувати підсвітку всієї площини знака, а не тільки літер та піктограм.

Не рекомендується використовувати піктограми на плашках, оскільки форма плашки нівелює форму самої піктограми й її стає складно розпізнавати.

Якщо імітувати погані умови зчитування та порівняти піктограми з білою плашкою під ними і без, то піктограми з плашкою гірше розпізнаються. І на це додатково накладається ефект засвічування.

Варто застосовувати піктограми без плашки (на фото нижче – верхній рядок).

Джерела та посилання

Приклади аеропортів:

Аеропорт ім. Бен Гуріона (Тель-Авів, Ізраїль): дитячі зони наявні в кожному крилі, в усіх туалетах є сповивальні столики.

Аеропорт ім. Ш.Руставелі (Тбілісі, Грузія): надають дитячі стільці в зоні безпекової перевірки.

Аеропорт “Швехат” (Відень, Австрія): є велика ігрова зона.

Аеропорт ім. Франца-Йозефа Штрауса (Мюнхен, Німеччина): наявні велика і простора кімната для догляду за дитиною з горщиком та великим сповивальним столом.

Аеропорт Хамад (Доха, Катар): вдалі ігрові майданчики.

Аеропорт Мадрид-Барахас ім. Адольфо Суареса (Мадрид, Іспанія): зручна навігація, достатньо ліфтів, послуга «гостьового» візочка, якщо власний візочок здали в багаж, наявні дитячі стільчики в кафетеріях.

Аеропорт “Схіпгол” (Амстердам, Нідерланди): інтерактивна ігрова зона, зокрема Kids forest.

Аеропорт “Ель-Прат” (Барселона, Іспанія): наявні манежі на всіх коридорах безпекового контролю.

Аеропорт Дубай (Об’єднані Арабські Емірати): наявні сімейні туалети, безкоштовного таксі (електрокар) приміщенням аеропорту.

Аеропорт Токіо (Японія): наявні спеціальні сидіння-тримачі в туалетах, куди можна безпечно садити дитину поки доглядачка користується вбиральнею; візочки на прокат.

Аеропорти в Стокгольмі, Копенгагені, Франкфурті.

Нормативні документи:

ДБН 2.2-40:2018 “Інклюзивність будівель та споруд”.

ДСТУ Б ISO 21542:2013 “Будинки і споруди. Доступність і зручність використання побудованого життєвого середовища”.

ДСТУ ISO 23601:2019 «Ідентифікація безпечності знаки на планах евакуації».

ДСТУ ISO 17049.

Посилання:

<https://blog.alexkolodko.com/all/evacuation-plans/>

blog.alexkolodko.com/all/design-accessibility

<https://blog.alexkolodko.com/all/piktogrami-na-plashkah-pogana-ideya/>

<https://blog.alexkolodko.com/all/wayfinding-fonts/>

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ
громадська організація

Happy Today

Посібник складали

Даний посібник був складений на основі проведеного дослідження від ГО «Pro.UD Універсальний дизайн» та ініціативи «Happy Today» для аеропорту Бориспіль, над яким працювали:

Рекомендації для кімнат для дорослих та дітей:

Олена Іванова
Марина Лебідь

Рекомендації для кімнат для людей з інвалідністю:

Олена Іванова
Марина Лебідь

Рекомендації для доступності аеропортів для людей з аутизмом:

Анастасія Степула
Анастасія Москалюк
Анна Гуральчук
Гліб Гуральчук
Анастасія Нагірняк
Олена Іванова

Рекомендації щодо доступності навігації у аеропорті:

Олександр Колодько

Авторки-упорядниці:

Софія Брем
Єлизавета Герцман

Ілюстратор:

Роман Гнидін

Верстка:

Вероніка Ткаченко

Редактура:

Анастасія Нагірняк
Вікторія Корнієнко

